

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

UEF | SPATiA

ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

Maaseudun 100 sosiaalista innovaatiota

- tietopankki maaseudun kansalaisyhteiskuntalähtöisistä sosiaalisista innovaatioista

Mari Kattilakoski, Niina Rantamäki, Aliisa Heinäaro

KT L

KARJALAN
TUTKIMUSLAITOS

KOKKOLAN
YLIOPISTOKESKUS
CHYDENIUS

MAASEUTUPOLITIikka
LANDSBYGOSPOLITIK

Itä-Suomen yliopisto
Alue- ja kuntatutkimuskeskus SPATIA

SPATIA RAPORTTEJA 3/2022

Maaseudun 100 sosiaalista innovaatiota
- tietopankki maaseudun kansalaisyhteiskuntalähtöisistä sosiaalisista innovaatioista

Mari Kattilakoski, Niina Rantamäki, Aliisa Heinäaro

ISBN: 978-952-61-4597-6 (PDF)
ISSNL: 1795-9594
ISSN: 1795-9594, Spatia raportteja

TIIVISTELMÄ

Raportti pohjautuu vuosina 2019–2021 toteutettuun MaaseutuINNO-tutkimushankkeeseen, jossa kiinnostuksen kohteena ovat maaseudun paikallisyhteisöissä syntyneet sosiaaliset innovaatiot. Sosiaalisella innovaatiolla tarkoitetaan erilaisia yhteisölähtöiseen kehittämiseen sekä eri yhteiskuntasektoreiden kumppanuuteen pohjautuvia toiminta- ja yhteistyömalleja, joilla pyritään turvaamaan ja kehittämään maaseudun paikallisyhteisöjen hyvinvointia, palveluja ja elinvoimaa.

Kuvattujen innovaatioiden aineistona ovat valtakunnallisen kyselytutkimuksen vastaukset sekä näitä täydentävä ja syventävä haastatteluaineisto. Lisäksi tutkimuksessa on hyödynnetty paikallisia innovaatioita kuvaavia dokumenttiaineistoja. Kyselytutkimuksen kohderyhmänä olivat maaseudun kehittämisen aktiiviset toimijat ja avaininformantteina Leader-ryhmien toiminnanjohtajat sekä maakunnalliset kyläasiamiehet. Valtakunnallisen kyselytutkimuksen kautta on luotu alustava kuva maaseudun sosiaalisten innovaatioiden luonteesta ja toiminnasta. Syvempää ymmärrystä sosiaalisten innovaatioiden syntyyn, muotoutumiseen sekä toimintaan vaikuttavista tekijöistä on luotu syventävien haastatteluiden kautta. Tarkemman innovaatioihin perehtymisen ohella on haastatteluissa erityisenä kiinnostuksen kohteena ollut se, minkälaisen roolin vastaajat näkevät paikallisyhteisöjen sosiaalisilla innovaatioilla yhteiskunnassa olevan sekä millaisia kehittämis- ja politiikkatoimia julkiselta valalta suhteessa tähän odotetaan.

Tutkimuksessa paikannettiin kaikkiaan 131 erilaista maaseudun sosiaalista innovaatiota. Lopulliseen tutkimusaineistoon näistä sisällytettiin sata (100) innovaatiota, joiden toiminnasta kyettiin luomaan riittävän selkeä kuvaus. Saatujen vastausten perusteella suomalaisella maaseudulla syntyneet sosiaaliset innovaatiot jäsentyvät viiteen pääkategoriaan: osallisuutta ja demokratiaa edistävät innovaatiot, uusia ja olemassa olevia palveluja kehittävät innovaatiot, asumista ja infrastruktuuria kehittävät innovaatiot, yhteisöllisyyttä ja yhteisölähtöistä kehittämistä tukevat innovaatiot sekä työllisyyttä ja elinkeinojen kehittymistä tukevat innovaatiot. Tämä raportti esittelee tiiviisti edellä mainittuihin kategorioihin jaoteltuja sosiaalisia innovaatioita pyrkien tarjoamaan konkreettista tietoa ja esimerkkejä kehitetyistä toimintamalleista ja palveluista. Ajatuksena on, että se näin tarjoaa tietopohjaa ja oivalluksia uusien innovaatioiden suunnitteluun ja paikkaperustaiseen toteuttamiseen.

Asiasanat: maaseutu, sosiaaliset innovaatiot

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	MITÄ OVAT MAASEUDUN SOSIAALISET INNOVAATIOT?	8
3	OSALLISUUTTA JA DEMOKRATIAA EDISTÄVÄT INNOVAATIOT	10
3.1	OSALLISTUVA BUDJETOINTI	10
3.2	YHTEISSUUNNITTELU	11
3.3	LÄHIDEMOKRATIAELIMET.....	12
3.4	KUMPPANUUSPÖYTÄMALLIT	15
3.5	JÄRJESTÖ-KUNTA YHTEISTYÖRAKENTEET	16
3.6	DIGIOSALLISUUS	19
4	PALVELUJA KEHITTÄVÄT INNOVAATIOT	20
4.1	KYLÄYHTEISÖJEN LÄHIPALVELUJA TURVAAVAT INNOVAATIOT	20
4.2	KUMPPANUUSPOHJAISET LÄHIPALVELUMALLIT	22
4.3	MONIPALVELUKESKUKSET	24
4.4	LIIKKUVAT PALVELUT.....	26
4.5	HYTE-TOIMINTAMALLIT	28
4.6	HARRASTUS- JA VAPAA-AJANTOIMINTAA EDISTÄVÄT INNOVAATIOT.....	30
4.7	PAIKALLISHISTORIAA, KULTTUURIA JA TIEDETTÄ VAALIVAT INNOVAATIOT	33
5	ASUMISTA JA INFRASTRUKTUURIA KEHITTÄVÄT INNOVAATIOT	36
5.1	INFRASTRUKTUURIA PARANTAVAT INNOVAATIOT	36
5.2	YHTEISÖLLISIÄ ASUMISMUOTOJA KEHITTÄVÄT INNOVAATIOT.....	37
6	YHTEISÖLLISYYTTÄ JA YHTEISÖLÄHTÖISTÄ KEHITTÄMISTÄ VAHVISTAVAT INNOVAATIOT	40
6.1	LAKKAUTETTujen KYLÄKOULUJEN YHTEISÖLLINEN UUSIOKÄYTTÖ.....	40
6.2	MUUT YHTEISÖLLISTEN TILOJEN INNOVAATIOT.....	43
6.3	VERKOSTO- JA TAPAHTUMAINNOVAATIOT	45

6.4	SOSIAALISTA MEDIAA HYÖDYNTÄVÄT INNOVAATIOT	48
6.5	JAKAMISTALOUTTA EDISTÄVÄT INNOVAATIOT	49
6.6	YHTEISÖLLISTÄ KEHITTÄMISTÄ TUKEVAT RAHOITUSINNOVAATIOT	50
7	PAIKALLISTA TYÖLLISYYTTÄ JA ELINKEINOJA KEHITTÄVÄT INNOVAATIOT.....	52
7.1	TYÖLLISYYTTÄ JA TYÖKYKYÄ EDISTÄVÄT INNOVAATIOT	52
7.2	MATKAILUELINKEINOJA KEHITTÄVÄT INNOVAATIOT	53
7.3	LÄHIRUOKAMARKKINOITA EDISTÄVÄT INNOVAATIOT	54
8	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	56
	LÄHTEET	57

KUVAT

Kuva 1. Sosiaaliset innovaatiot maakunnittain.....	7
---	---

TAULUKOT

Taulukko 1. Maaseudun sosiaalisten innovaatioiden tyypit, näitä tarkentavat alaluokat sekä esiintyvyys tutkimusaineistossa.....	9
--	---

1 JOHDANTO

Raportti pohjautuu vuosina 2019–2021 toteutettuun MaaseutuINNO tutkimushankkeeseen¹, jonka tavoitteena oli luoda yleiskuva Suomen maaseudulla syntyneistä sosiaalisista innovaatioista. Tutkimuksessa sosiaalisilla innovaatioilla viitataan yhteisölähtöisesti sekä sektoreiden välisen kumppanuuden pohjalta syntyneisiin paikallisiin ratkaisuihin, joita on kehitetty pyrkimyksenä vastata paikallisyhteisöissä tunnistettuihin hyvinvointitarpeisiin (Häikiö ym. 2017; Bock 2016; Bossworth ym. 2016; Brandsen ym. 2016; Evers ym. 2014).

Tutkimuksen aineisto koostuu valtakunnallisen kyselytutkimuksen vastauksista (n= 35), näitä täydentävistä puhelinhaastatteluista ja sähköpostikyselyistä, syventävistä tapaustutkimushaastatteluista (n= 10), erilaisista dokumenttiaineistoista sekä kenttäkäynnin muistiinpanoista. Näiden pohjalta on luotu kokonaiskuva maaseudun sosiaalisten innovaatioiden luonteesta sekä tekijöistä, jotka vaikuttavat niiden muotoutumiseen ja yleisimmin estävät tai edistävät paikallista innovatiivisuutta.

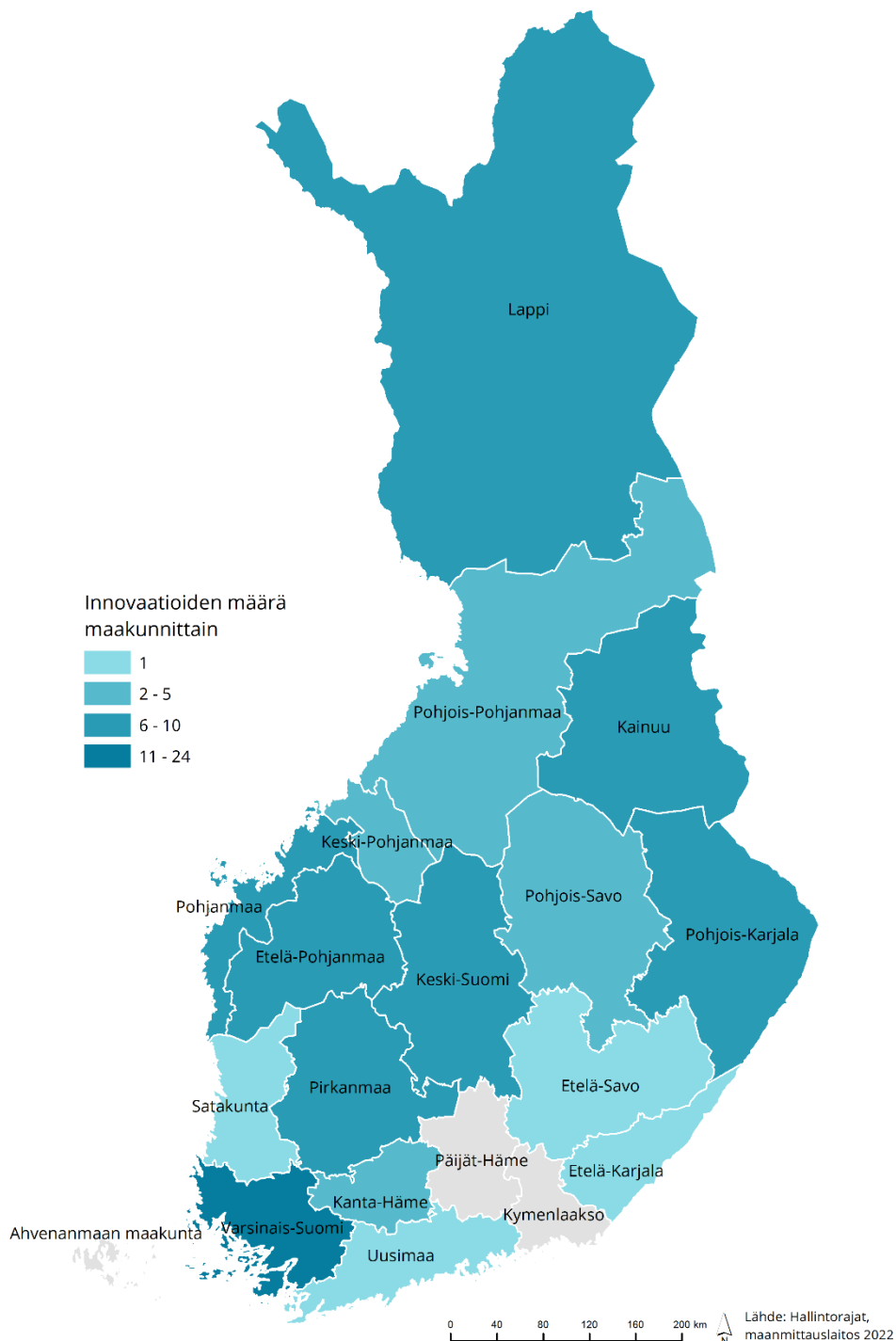
Kyselytutkimus toteutettiin sekä suomen- että ruotsinkielisenä Webropol-kyselynä kevättalvella 2020. Kyselyn ensisijaisena kohderyhmänä olivat maakunnallisten kyläyhdistysten (19) kyläasiamiehet sekä Manner-Suomessa toimivien Leader-ryhmien (54) toiminnanjohtajat. Lisäksi avointa kutsua osallistua kyselytutkimukseen jaettiin Suomen Kylät ry:n ja Älykkäät kylät -verkoston postituslistoilla, maaseutupolitiikan verkostoissa sekä sosiaalisessa mediassa (Facebook ja Twitter). Pyrkimyksenä oli tavoittaa mahdollisimman laajasti erilaisia maaseudun kehittämisessä mukana olevia tai siitä kiinnostuneita toimijoita.

Kyselytutkimukseen saatiin kaikkiaan 35 vastausta, joissa kuvattiin yhteensä 131 erilaista sosiaalista innovaatiota sekä niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Vastauksia tuli kaikista Suomen maakunnista Päijät-Hämettä ja Kymenlaaksoa lukuun ottamatta (ks. Kuva 1). Kyselyn perusteella muodostunutta alustavaa kuvaa täydennettiin ja tarkennettiin perehtymällä vastaajien antamiin lisätietolähteisiin (esim. innovaatioita esittelevät artikkelit sekä nettisivut) sekä olemalla sähköpostitse tai puhelimitse yhteydessä nimettyihin yhteyshenkilöihin. Lopulliseen tutkimusaineistoon ja käsillä olevaan raporttiin sisällytettiin lopulta sata (100) innovaatiota, joiden synnystä, tavoitteista, toiminnasta ja toteutuksesta kyettiin luomaan riittävän selkeä kuva. Kyselyn kautta muotoutunutta yleiskuvaa täydennettiin toteuttamalla tutkimuksen toisessa vaiheessa kymmenen (10) syventävää teemahaastattelua. Haastattelut valittiin kyselyyn vastanneiden joukosta siten, että he edustivat sekä erilaisia alueellisia näköaloja (paikallinen, alueellinen) että erilaisia innovaatiotyyppisiä.

---

¹ Maaseudun sosiaalisten innovaatioiden kokonaiskuva (MaaseutuINNO) on Itä-Suomen yliopiston Karjalan tutkimuslaitoksen ja Jyväskylän yliopiston Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen yhteistyönä toteuttama tutkimushanke, jota on rahoittanut maa- ja metsätalousministeriö Maaseutupolitiikan neuvoston asettaman hanke-ryhmän esityksestä.

Raportti esittelee tiiviinä kokonaisuutena tutkimuksen kautta paikantuneet maaseudun sosiaaliset innovaatiot. Innovaatiokuvauksista koostuva kokonaisuus luo läpileikkausta suomalaisella maaseudulla syntyneisiin sosiaalisiin innovaatioihin. Raportti palvelee myös tietopankkina tarjoten konkreettisia kuvauksia ja polkuja lisätietoihin maaseudun kehittäjien, tutkijoiden sekä politiikan toimijoiden hyödynnettäväksi.

Kuva 1. Sosiaaliset innovaatiot maakunnittain.

2 MITÄ OVAT MAASEUDUN SOSIAALISET INNOVAATIOT?

Tutkimus pohjaa Bossworthin ja kumppaneiden (2016) sosiaalisten innovaatioiden jäsenykykseen. Sen pohjalta sosiaaliset innovaatiot voidaan jakaa niiden keskeisiin elementteihin perustuen seitsemään kategoriaan: 1) uudet palvelut, 2) uudet tavat tuottaa olemassa olevia palveluja, 3) uudenlaiset tavat ja käytännöt, jotka helpottavat yhteiseen toimintaan ja päätöksentekoon osallistumista, 4) uusi liiketoiminta, 5) uudenlainen yhteistyö ja kumppanuus, 6) uudet tuotteet ja 7) muut yhteisöllistä lisäarvoa tuottavat uudet ideat. Pohjautuen siihen, millaisia tavoitteita ja merkityksiä paikallisyhteisöt ovat tutkimuksessa esiin nostetuille innovaatioille antaneet, voidaan suomalaisen maaseudun sosiaaliset innovaatiot jakaa viiteen eri innovaatiotyyppiin ja näitä täsmentäviin alakategorioihin (ks. Taulukko 1).

Suomalaisen maaseudun sosiaalisia innovaatiotyyppinä ovat:

1. osallisuutta ja demokratiaa edistävät innovaatiot
2. palveluja kehittävät innovaatiot
3. asumista ja infrastruktuuria kehittävät innovaatiot
4. yhteisöllisyyttä ja yhteisölähtöistä kehittämistä tukevat innovaatiot
5. paikallista työllisyyttä ja elinkeinoja vahvistavat innovaatiot

On kuitenkin syytä huomioida, että käytännössä lähes kaikkiin innovaatioihin sisältyy vähintäänkin jossain määrin piirteitä myös muista tyypeistä. Tämä kertoo osaltaan maaseudun sosiaalisten innovaatioiden intersektionaalisuudesta, eli siitä, että kehitetyillä palveluilla ja uusilla yhteistyö- ja toimintamalleilla on saatu aikaan risteäviä vaikutuksia eri innovaatiotyyppien välillä.

Tutkimuksen tulosten perusteella suurin osa (35 %) Suomen maaseudulla syntyneistä sosiaalisista innovaatioista (n=100) liittyy uudenslaisiin tapoihin tuottaa sekä olemassa olevia palveluja että täysin uuden tyyppisiä palveluja. Toiseksi yleisimpänä (31 %) ryhmänä nousevat esiin yhteisöllisyyttä ja yhteisölähtöistä kehittämistä edistävät innovaatiot. Kolmas suurempi ryhmä (18 %) ovat innovaatiot, joiden kautta vahvistetaan maaseudun asukkaiden ja yhteisöjen osallisuutta sekä luodaan rakenteita ja toimintamalleja julkinen-kansalaisyhteiskunta vuoropuhelun, yhteistyön ja kumppanuuden syventämiseksi. Asumista ja infrastruktuuria kehittävät innovaatiot (8 %) sekä paikallista työllisyyttä ja elinkeinoja vahvistavat innovaatiot (8 %) jäävät aineistossa vähäisempään rooliin.

Taulukko 1. Maaseudun sosiaalisten innovaatioiden tyypit, näitä tarkentavat alakategoriat sekä esiintyvyys tutkimusaineistossa.

Innovaatiotyypit	Alakategoriat	Esiintyvyys aineistossa n=100
Osallisuutta ja demokratiaa edistävät innovaatiot	Osallistuva budjetointi Yhteissuunnittelu Lähidemokratiaelimet Kumppanuuspöytämallit Järjestö-kunta yhteistyörakenteet Digiosallisuus	18
Palveluja kehittävät innovaatiot	Kyläyhteisöjen lähipalveluja turvaavat innovaatiot Kumppanuuspohjaiset lähipalvelumallit Monipalvelukeskukset Liikkuvat palvelut HYTE-toimintamallit Harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävät innovaatiot Paikallishistoriaa, kulttuuria ja tiedettä vaalivat innovaatiot	35
Asumista ja infrastruktuuria kehittävät innovaatiot	Infrastruktuuria parantavat innovaatiot Yhteisöllisiä asumismuotoja kehittävät innovaatiot	8
Yhteisöllisyyttä ja yhteisölähtöistä kehittämistä tukevat innovaatiot	Lakkautettujen kyläkoulujen yhteisöllinen uusiokäyttö Muut yhteisöllisten tilojen innovaatiot Verkosto- ja tapahtumainnovaatiot Sosiaalista mediaa hyödyntävät innovaatiot Jakamistaloutta edistävät innovaatiot Yhteisöllistä kehittämistä tukevat rahoitusinnovaatiot	31
Paikallista työllisyyttä ja elinkeinoja kehittävät innovaatiot	Työllisyyttä ja työkykyä edistävät innovaatiot Matkailuelinkeinoja tukevat innovaatiot Lähiruokamarkkinoita edistävät innovaatiot	8

Kuvaamme seuraavaksi esimerkkien kautta erilaisia maaseudulla syntyneitä sosiaalisia innovaatioita. Kuvaukset tarjoavat ajankohtaista näkökulmaa siihen, millaisia innovaatioita maaseudulla on muotoutunut ja mitä niillä tavoitellaan, millaisissa olosuhteissa ne ovat syntyneet sekä miten ne konkreettisesti toimivat. Toivomme, että käsillä oleva tietopankki edistää niin tiedonvaihtoa eri alueiden ja toimijoiden välillä kuin uusien paikkaperustaisten innovaatioiden kehittämistä ja syntyä. Vaikka olemassa olevia toimintamalleja ei ole mahdollista sellaisenaan monistaa, voidaan toisten kokemuksista oppia, innostua ja oivaltaa kehittämään omia sovelluksia.

3 OSALLISUUTTA JA DEMOKRATIAA EDISTÄVÄT INNOVAATIOT

Osallisuutta ja demokratiaa edistävien innovaatioiden taustalla vaikuttaa niin maaseudun asukkaiden ja yhteisöjen kuin kuntien taholta tunnistettu tarve kehittää osallistuvan demokratian rakenteita ja toimintamalleja. Tähän ryhmään kuuluvissa innovaatioissa – kuten erilaiset osallistuvan budjetoinnin ja yhteissuunnittelut mallit, lähidemokratiaelimet, kumppanuuspöydät sekä järjestö–kunta yhteistyörakenteet – korostuvat pyrkimykset kansalaisyhteiskunnan ja julkisen sektorin tiiviimpään vuoropuheluun ja yhteistyöhön. Ne kuvastavat paikallisesti syntyneitä toimintatapoja, menetelmiä ja rakenteita, joilla vahvistetaan maaseudun asukkaiden ja yhteisöjen demokraattista osallistumista sekä kehitetään deliberatiiviseen dialogiin perustuvia demokratian käytäntöjä (vrt. Raisio 2010). Seuraavaksi esiteltävät innovaatiot edustavat sekä ainutlaatuisia/uusia ideoita että jo laajemmin käyttöön otettujen toimintamallien paikallisia sovelluksia.

3.1 Osallistuva budjetointi

OSALLISTUVA BUDJETOINTI CASE TEUVA

ETELÄ-POHJANMAA, Teuva

Teuvalla osallisuus on kunnallista toimintaa laajasti läpileikkaava toimintaperiaate ja -malli. Kunnalla on oma osallisuusohjelma ja kunnassa on aktiivisesti kehitetty ja otettu käyttöön erilaisia osallisuuden muotoja. Osana kuntalaisten osallisuutta vahvistavaa toimintaa Teuvalla on muun muassa vuosina 2019 ja 2020 kokeiltu ideahakuun perustuvaa osallistuvan budjetoinnin toimintatapaa. Vuonna 2019 osallistuvaan budjetointiin korvamerkittiin 10 000 €, ja ideahaun kohteeksi valittiin lapset ja nuoret. Kaikille kuntalaisille avoimessa haussa saatiin 50 lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämiseen liittyvää ehdotusta. Hyvinvointivaliokunta keräsi ideat yhteen ja valitsi näistä budjettiraamin puitteissa toteuttamiskelpoiset ideat kuntalaisten äänestettäväksi. Äänestyksessä voiton vei yhtenäiskoulun idea koululaisten ja myös kaikkien kuntalaisten käyttöön tarkoitettua luontoreitistöä. Koululaisten itse suunnitteleamalla luontoreitillä on frisbeegolfkoreja, penkki eväiden syömistä varten sekä alueen linnustoa ja hyönteistöä kuvaavaa esittelymateriaalia. Vuonna 2020 osallistuvaan budjetointiin varattiin 30 000 € ja ideahaun kohteeksi ikäihmiset. Ehdotuksia kertyi tällä kertaa noin 30, ja kaikille kuntalaisille avoimessa äänestyksessä voiton vei uimahallin läheisyyteen rakennettava ulkokuntosali.

Aktiiviset kehittäjät: Teuvan kunta, hyvinvointivaliokunta

Lisätietoja:

[Teuvan kunta / Osallistu ja vaikuta](#)

3.2 Yhteissuunnittelu

KAUPUNGIN JA KYLIEN VÄLINEN YHTEISSUUNNITTELU CASE KAJAANI

KAINUU, Kajaanin kaupunki, kylä- ja kaupunginosayhdistykset

Kajaanin kaupungin ja kylä- ja kaupunginosayhdistysten yhteissuunnittelu-toimintamallin perustana on ajatus, että kylä koskevia suunnitelmia tehdään yhteistyössä asukkaiden, viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Kaupungin sekä kylä- ja kaupunginosayhdistysten yhteissuunnittelulla on laadittu niin kylä- ja kaupunginosaohjelma kuin perustettu tämän toteuttamista seuraava seurantaryhmä. Ohjelman toteuttaminen on kaupunginhallituksen alaista toimintaa, joka rakentuu kaupungin ja kylien keskinäiselle vuoropuhelulle sekä yhteistyölle. Yhteissuunnittelulla haetaan uudenlaisia ratkaisumalleja ja kumppanuuksia muun muassa kylien palvelujen tuottamiseen ja työllisyyden hoitoon. Toiminnassa hyödynnetään eri toimijoiden vahvuuksia ja resursseja mukaan lukien kansalaistoiminta sekä erilaisten hankerahoitusten hyödyntäminen. Lähtökohtaisena ajatuksena on, että jokaisella osapuolella on valmius ja mahdollisuus ottaa vastuuta jostakin kokonaisuuden osasta. Yhteissuunnittelun idea on saanut alkunsa vuonna 1990 Kajaanin kaupungin ja Nakertaja-Hetteenmäen kylän yhteissuunnittelun kokeilusta, josta hyvän kuvan antaa Anna-Katriina Salmikankaan väitöskirja ”Nakertamisesta hanketoimintaan: tapaustutkimus Nakertaja-Hetteenmäen asuinalueen kehittämistoiminnasta ja liikunnan osuudesta yhteissuunnittelussa”.

Aktiiviset kehittäjät: Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys ry, Kainuun Nuotta ry, Kajaanin kaupunki

Lisätietoja:

[Kajaanin kaupunki / Kylä- ja kaupunginosaohjelma](#)

[Kainuun Nuotta ry.](#)

[Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys ry.](#)

[Nakertamisesta hanketoimintaan: tapaustutkimus Nakertaja-Hetteenmäen asuinalueen kehittämistoiminnasta ja liikunnan osuudesta yhteissuunnittelussa](#)

YHTEISSUUNNITTELU TAAJAMIEN KEHITTÄMISESSÄ CASE LIPERI

POHJOIS-KARJALA, Liperi

Liperissä on kehitetty perinteisen kuntalaisvaikuttamisen ja asukaskuulemisten j rinnalla a kuntalaisvaikuttamisen kehitetty rinnalla aktiivisesti myös uudenlaisia asukkaiden osallisuutta tukevia toimintatapoja. Kolmen taajaman kunnassa toteutettiin vuosina 2018–2019 ”Liperin taajamien kehittämishanke”, jonka tavoitteena oli edistää yhteiskehittämisen toimintakäytäntöjä. Taajamissa järjestettiin tuolloin avoimia asukasilloja tavoitteena luoda paikkoja, joissa asukkaat, viranhaltijat ja luottamushenkilöt voivatsivat käydä keskinäistä vuoropuhelua ja tunnistaa tältä pohjalta kuntalaisille tärkeitä kehittämiskohteita. Osallisuustyön ja yhteiskehittämisen fasilitoinnista vastasi taajamien kehittämishankkeessa Maa-seudun Sivistysliitto.

Viinijärven taajamassa käydyissä keskusteluissa nousi esiin toive asukkaiden yhteisestä koontumistilasta. Ideaa lähdettiin työstämään eteenpäin asukkaiden, yhdistystoimijoiden ja kunnan yhteissuunnittelulla. Lopulta yhteisen ideoinnin, kunnan kohdeavustuksen ja kyläyhdistyksen talkootyön tuloksena Viinijärven taajamaan perustettiin yhteisötila Vinkkari. Varsinainen tila on kunnan omistama. Kunnan ja kyläyhdistyksen tilan käyttöä koskevaan yhteistyösopimukseen pohjautuen yhteisötilan ylläpidosta vastaa Viinijärven kyläyhdistys.

Aktiiviset kehittäjät: Liperin kunta/Liperin taajamien kehittämishanke, Maaseudun Sivistysliitto, alueen asukkaat, Viinijärven kyläyhdistys

Lisätietoja:

[Vinkkari-yhteisötila](#)

[Liperin taajamat – askelia osallisuuteen](#)

3.3 Lähidemokratiaelimet

VUOLIJON ALUELAUTAKUNTA

KAINUU, Vuolijoki (Kajaani)

Vuolijoen aluelautakunta toimii Kajaanissa entisen Vuolijoen kunnan alueella. Sen tehtävänä on vaikuttaa ja viedä vuolijokilaisten ”ääntä” kaupungin päätöksentekoon sekä kehittää Vuolijoen alueen viihtyisyyttä ja palveluja. Aluelautakuntatoiminnan juuret ovat Vuolijoen kyläyhdistyksen, Kajaanin ammattikorkeakoulun ja Kajaanin kaupungin yhteistyönä toteuttamassa kokeilussa. Vuoden 2020 alusta aluelautakunta sai vakinaisen aseman osana Kajaanin kaupungin lautakuntatoimintaa. Vuolijoen aluelautakunta antaa lausuntoja kuntastrategiaan ja talousarviovalmisteluun sekä Vuolijoen aluetta koskeviin yleis- ja asemakaavoihin ja näitä koskeviin muutoksiin. Ylipäättään se ottaa kantaa asioihin, joilla on merkittäviä vaikutuksia vuolijokilaisten elinympäristöön, työntekoon tai asumisoloihin. Aluelautakunnalla on käytössään oma budjetti, jolla se sovitusti vastaa tiettyjen palvelujen toteutumisesta. Näihin kuuluvat muun muassa latujen ja luistelukaukaloiden kunnossapidosta. Lisäksi aluelautakunnan tehtävänä on edistää Vuolijoen kylien, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden keskinäistä yhteistyötä sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja lähipalvelujen kehittämisessä aluelautakunta tekee yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden hyvinvointipalvelujen järjestäjä- ja kehittäjätohojen kanssa.

Aktiiviset kehittäjät: Vuolijoen kyläyhdistys, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Kajaanin kaupunki

Lisätietoja:

[Vuolijoen aluelautakunta](#)

KYLÄNEUVOSTOT – TORNION KYLIEN NEUVOSTO, MEÄN KYLIEN PELLO, YLITORNION KYLÄPUULAAKI

LAPPI, Tornio, Pello, Ylitornio

Torniossa, Pellossa ja Ylitorniossa toimivat kyläneuvostot ovat alueensa kylien sekä kunnan välinen yhteistyö- ja kehittämisfoorumi. Torniossa kyläneuvosto toimii nimellä "Tornion kylien neuvosto", Pellossa "Meän kylien Pello" ja Ylitorniossa "Kyläpuulaaki". Kyläneuvostojen tehtäviin kuuluvat asukkaiden yleisten ja yhteisten etujen valvonta, kylien toiminnan tunnetuksi tekeminen sekä yhdistysten keskinäisen yhteistyön aktivointi. Kyläneuvostot pyrkivät eri tavoin edistämään kylien viihtyisyyttä sekä tukemaan asukkaiden hyvinvointia ja palvelujen säilymistä alueilla. Kyläneuvostot osallistuvat ja vaikuttavat alueita koskevaan suunnitteluun, tekevät kylien hyvinvointia parantavia aloitteita ja esityksiä, antavat lausuntoja sekä järjestävät asukkaita yhteen kokoavia kokouksia, kursseja ja retkiä.

Aktiiviset kehittäjät: Tornion kylät ja kaupunki, Ylitornion kylät ja kunta, Pellon kylät ja kunta, Oukokaira Tuottamhan ry

Lisätietoja:

[Kylät ja kaupunginosat Torniossa](#) / [Tornion kylien neuvoston toimintaperiaatteet](#)
[Meän kylien Pello -parlamentti](#)
[Ylitornion Kyläpuulaaki](#)

KYLIEN NEUVOTTELUKUNNAT – LAITILA, LOIMAA, MYNÄMÄKI, PÖYTYÄ, SOMERO

VARSINAIS-SUOMI, Laitila, Loimaa, Mynämäki, Pöytyä, Somero

Varsinais-Suomessa on useisiin kuntiin perustettu kylien neuvottelukunta, jonka tehtävänä on kehittää kylien keskinäistä sekä kyläyhdistysten ja kunnan välistä yhteistyötä. Neuvottelukunnat järjestävät muutaman kerran vuodessa kokouksen, jossa kunnan ja kyläyhdistysten edustajat istuvat yhdessä alas keskustelemaan kylien kehittämisen kannalta tärkeistä asioista. Neuvottelukuntien tavoitteena on lisätä viranhaltijoiden ja kyläläisten välistä vuoropuhelua ja tiedon kulkua sekä edistää kylien elinvoimaisuutta ja asukkaiden hyvinvointia.

Aktiiviset kehittäjät: Laitilan kylät ja kaupunki, Loimaan kylät ja kaupunki, Mynämäen kylät ja kunta, Pöytyän kylät ja kunta, Someron kylät, Omakotiyhdistys ja kaupunki, Varsinais-Suomen Kylät ry.

Lisätietoja:

[Laitilan kylät - Laitilan kylien neuvottelukunta](#)
[Loimaan kylien neuvottelukunta](#)
[Mynämäen kylien neuvottelukunta](#)
[Pöytyän kylien neuvottelukunta](#)
[Someron kylien neuvottelukunta](#)

RAAHEN LÄHIDEMOKRATIAHALLITUS

POHJOIS-POHJANMAA, Raahen

Raahen perustettu lähidemokratiahallitus vahvistaa asukkaiden mahdollisuuksia vaikuttaa oman lähialueensa asioihin. Lähidemokratiahallitus järjestää säännöllisesti asukastapaamisia, joissa keskustellaan asukkaita koskevista ajankohtaisista asioista. Lähidemokratiahallitus tiedottaa kaupungin alueita koskevien asioiden vireillepanosta sekä kokoaa eri alueiden aloitteet ja laatii niistä esitykset kaupunginhallitukselle. Lisäksi lähidemokratiahallitus jakaa kylä- ja asukastoimikuntaan kohdistetun kehittämisrahan sekä avustaa paikallisten toimijoiden ja kaupungin välisten sopimusten tekemisessä. Kaupungin organisaatiouudistuksen yhteydessä perustettua lähidemokratiahallitusta valmisteltiin työryhmässä, johon kuului muun muassa kaupungin, Leader-ryhmän ja kylien edustus.

Aktiiviset kehittäjät: Raahen kaupunki, Nouseva Rannikkoseutu ry, kylät

Lisätietoja:

[Raahen lähidemokratiahallitus](#)

KYLÄRAATINKI

KESKI-POHJANMAA, Kokkolan ja Kruunubyyn alue

Kyläraatinki on ”Hyvinvointipalvelujen kehittäminen kansalaisosallistumisen ja yhteisöllisyyden pohjalta maaseudulla” (KAMPA) -hankkeessa pilotoitu avoimen dialogin toimintamalli. Kyläraatinki toimii vuorovaikutteisena kanavana kyläläisten, yhdistystoimijoiden, sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten sekä poliittisten päättäjien kesken välittäen tietoa eri toimijoiden välillä. Keskustelun keskiössä on asukkaiden hyvinvointi ja kuinka sitä voitaisiin kansalaisosallistumisen ja yhteisöllisen toiminnan pohjalta vahvistaa. Kehittämiskohteena ovat niin julkisen palvelujärjestelmän kuin kylien oma toiminta.

Kyläraatingit kokoontuvat fyysisesti kylätaloilla ja -kouluilla, mikä tarjoaa viranomaisille ja päätöksentekijöille konkreettisen mahdollisuuden tutustua paikallisiin olosuhteisiin ja asukaskaisiin. Vastaavasti kyläläiset saavat kuulla sosiaali- ja terveystalveissa meneillään olevista ajankohtaisista asioista ja voivat nostaa esiin heitä askarruttavia asioita sekä samalla tutustua päätöksiä tekeviin henkilöihin. Ajatuksena on, että yhteinen keskustelu ja toisiinsa tutustuminen rakentavat keskinäistä ymmärrystä ja luottamusta, jonka pohjalta tunnistettuihin ongelmiin voidaan lähteä etsimään kaikkia osapuolia tyydyttäviä ratkaisuja. Parhaimmillaan erilaisten asiantuntijuuksien yhdistyminen avaa mahdollisuuksia täysin uudenlaisten asukkaiden hyvinvointia samoin kuin palvelujen toimivuutta edistävien innovaatioiden kehittämiseen. Kyläraatinkien kautta voidaan varmistaa myös se, että maaseutu ympäristön erityispiirteet tulevat paremmin huomioon otetuksi päätöksenteossa.

Aktiiviset kehittäjät: KAMPA-hanke, Kokkolan sosiaali- ja terveystoimi, kyläyhdistykset

Lisätietoja:

[Hyvinvointitalkoot – Miten kuntalaisten osallistuminen tukee palveluita](#)

3.4 Kumppanuuspöytämallit

JOUTSAN KUMPPANUUSPÖYTÄ

KESKI-SUOMI, Joutsa

Joutsan kunnassa säännöllisesti kokoontuva Kumppanuuspöytä on toimintamalli, jonka tavoitteena on lisätä vuorovaikutusta ja yhteistyötä kunnan, järjestö- ja yhdistystoimijoiden sekä kuntalaisten välillä. Kumppanuuspöytä on kaikille joutsalaisille järjestöille ja yhdistyksille avoin vaikuttamisfoorumi. Esimerkkejä kumppanuuspöydän avulla suunnitelluista tapahtumista, hankkeista ja toiminnasta ovat nuorten yleisurheilukilpailut, Joutsan Joutopäivät, joulupolku, suunnistustapahtumat, kotiseutulehden kokoaminen ja digitukihanke.

Aktiiviset kehittäjät: Maaseutukehitys ry, Joutsan kunta ja kunnan alueen yhdistykset

Lisätietoja:

[Joutsan yhdistykset ja seurat - kumppanuuspöytä](#)

KUMPPANUUSPÖYTÄPILOTIT TAMMELA JA FORSSA

KANTA-HÄME, Tammela, Forssa

Hämeen kylät ry:n ”Omalta kylältä Hämeessä” -hankkeessa on kehitetty kumppanuuspöytämalli asukkaiden osallisuuden ja yhteisen kehittämisen edistämiseksi. Hankkeessa toteutettiin kaksi kumppanuuspöytäpilottia, jossa eri toimijatahot kokoontuivat tasavertaisina kumppaneina miettimään ratkaisuja paikallisesti tunnistettuihin kehittämistarpeisiin. Keskustelujen aluksi täsmennettiin yhteiset tavoitteet, minkä jälkeen lähdettiin keräämään ehdotuksia ja ideoita ongelmien ratkaisemiseksi ja tarpeisiin vastaamiseksi. Syntyneet ideat käsiteltiin avoimissa paikallisissa keskustelutilaisuuksissa, minkä lisäksi niiden jatkotyöstämisessä hyödynnettiin asiantuntijoita. Prosessin päätteeksi muotoiltiin lopulliset ehdotukset ja toimenpiteet.

Tammelassa kumppanuuspöytämallia pilotoitiin sivistyslautakunnan aloitteesta kirjaston toiminnan kehittämiseksi. Yleisötilaisuudessa kootun kumppanuuspöydän ehdotuksesta kirjasto päätettiin siirtää kunnantalon tiloihin. Forssassa puolestaan perustettiin Matkun kyläyhdistyksen aloitteesta kumppanuuspöytä etsimään ratkaisuja Forssan maaseutualueiden ikäihmisten hyvinvoinnin ja palvelujen kehittämiseksi. Eri kylätaloilla pidettyjen kumppanuuspöytien pohjalta julkistettiin lopulta kaikille avoimessa yleisötilaisuudessa 13 kehittämis ehdotusta, joita Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä ja Forssan kaupungin viranhaltijat lähtivät viemään eteenpäin.

Aktiiviset kehittäjät: Hämeen kylät ry, Tammelan sivistyslautakunta, Matkun kyläyhdistys

Lisätietoja:

[Omalta kylältä Hämeessä – toimintamalleja ja työkaluja kyläpalveluiden kehittämiseen. Kumppanuuspöytä – ratkaisuja uudella osallisuudella.](#)

SUUPOHJAN KUNTIEN VIRTUAALINEN KUMPPANUUSPÖYTÄ

ETELÄ-POHJANMAA, Isojoki, Kauhajoki, Karijoki ja Teuva

Suupohjan kuntien virtuaalinen kumppanuuspöytä on yhteisen ideoinnin ja suunnittelun alusta. Kumppanuuspöydässä valmistellaan erilaisia kehittämistoimia ja yhdistetään erilaista osaamista ja kokemuksia ratkaisujen löytämiseksi esiin tulleisiin ongelmiin. Kumppanuuspöytä perustuu asukkaiden, yhdistysten, Leader-ryhmien, yritysten ja kunnallisten toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Koollekutsujana toimii kunta tai kuntayhtymä. Poliittisesti sitoutumattomalla kumppanuuspöydällä ei ole itsenäistä päätösvaltaa vaan kunnan järjestöyhdyshenkilö vie sovitusti siellä käsitellyt asiat eteenpäin päätösvaltaiselle taholle.

Aktiiviset kehittäjät: Leader Suupohja ja alueen kunnat sekä asukkaat

Lisätietoja:

[Virtuaalinen kumppanuuspöytä Suupohja](#)

3.5 Järjestö-kunta yhteistyörakenteet

MAAKUNNALLINEN JÄRJESTÖJAOSTO

VARSINAIS-SUOMI

Varsinais-Suomessa maakunnan yhteistyöryhmän perustama järjestöjaosto toimii järjestöjen yhteistyöelimenä. Varsinaisten ja varajäsenten kautta järjestöjaostossa on edustettuna nelisenkymmentä varsinaissuomalaista yhdistystä ja järjestöä. Jaoston toiminta on itseohjautuvaa. Varsinais-Suomen liitto on mukana kokoonkutsujana, toiminnan mahdollistajana ja omaan toimintaansa liittyvissä temaattisissa kysymyksissä asiantuntijana. Muutoin järjestöt ovat oman sektorinsa asiantuntijoita ja päättävät itse jaostossa keskusteltavat asiat. Jaosto pyrkii olemaan aidosti järjestöjä yhdistäviä asioita pohtiva ja kehittävä elin. Käsiteltäviä asioita ovat muun muassa yhteisen viestinnän kehittäminen, koulutusyhteistyö, yhteiset panostukset kuntayhteistyön rakentamiseen sekä monikulttuurisuuteen ja kestäväan kehitykseen liittyvät asiat. Järjestöjaoston ohella työtä tehdään myös kaikille avoimella Järjestöfoorumilla ja järjestöjen yhteisen tiekartan kautta. Jaosto järjestää vuosittain maakunnallisen Järjestöfoorumi-tapahtuman sekä edistää järjestöjen ja kuntien välistä yhteistyötä muun muassa järjestämällä kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia kartoittavia kyselyjä sekä erilaisia tapahtumia, työpajoja, koulutuksia, asiantuntijavaihtoja ja yhdistysesittelyitä. Jaoston tehtäviin kuuluu myös tiekartan toimenpiteiden tarkentaminen, edistäminen ja seuraaminen. Järjestöjaosto toimii järjestöjen kollektiivisena yhteisenä äänenä alueellisissa, lainsäädäntöön ja järjestöspesifeihin ongelmiin liittyvissä tilanteissa.

Aktiiviset kehittäjät: Varsinais-Suomen maakuntaliitto ja varsinaissuomalaiset järjestöt

Lisätietoja:

[Varsinais-Suomi - Järjestöjaosto](#)

JÄRJESTÖASIAIN NEUVOTTELUKUNTA JANE JA PAIKALLIS-JANET

POHJOIS-KARJALA

Pohjois-Karjalan Järjestöasiain neuvottelukunta JANE on maakunnan järjestöjen yhteistyörakenne. Se yhdistää maakunnan yhdistyksiä, vie yhdistysten viestiä eteenpäin ja tekee yhdistysten toimintaa näkyväksi. Kontiolahden, Outokummun, Rääkkylän ja Nurmeksen kunnissa toimii lisäksi paikallis-JANET, jotka ovat paikallisia järjestöasiain neuvottelukuntia. Niiden tavoitteena on yhdistysten välisen yhteistyön lisääminen sekä yhdistyskentän ja kunnan välisen yhteydenpidon ja yhteistyön ylläpitäminen ja kehittäminen. Paikallis-JANE-toiminnan ja Pohjois-Karjalan Järjestöasiain neuvottelukunta JANEN vuoropuhelun kautta vahvistetaan maakunnan järjestöjen äänen kuulumista myös maakuntatason vaikuttamis- ja kehittämistyössä. Toiminnan kehittämisestä vastaa Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry.

Aktiiviset kehittäjät: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, paikalliset yhdistykset

Lisätietoja:

[Pohjois-Karjalan järjestöasiain neuvottelukunta JANE](#)

[Paikallis-JANET](#)

POHJOIS-SAVON JÄRJESTÖNEUVOSTO

POHJOIS-SAVO

Pohjois-Savon järjestöneuvosto on Pohjois-Savossa toimivien järjestöjen "äänen käyttäjä", joka kokoaa yhteen alueen yhdistysten voimat ja asiantuntemuksen. Pohjois-Savon maakuntahallitus on hyväksynyt järjestöneuvoston maakunnan viralliseksi neuvottelu- ja yhteistyörakenteeksi järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Yhteinen tavoite on asukkaiden osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Järjestöneuvostoon kuuluu järjestöedustajia, maakuntahallituksen nimeämät henkilöt sekä asiantuntijajäseniä kuten alueellisen HYTE-tiimin edustaja. 1–2 kertaa vuodessa järjestettävä Pohjois-Savon järjestöfoorumi on kaikille pohjoissavolaisille järjestö- ja yhdistystoimijoille avoin tilaisuus, jossa tarjotaan tietoa sekä edistetään uusien kumppanuuksien syntymistä yli kunta- ja toimialarajojen. Osa järjestöyhteistyön rakennetta on myös Pohjois-Savon järjestötietopalvelu, joka kokoaa järjestöjen, yhdistysten sekä yhteisöjen yhteystiedot ja toiminnan yhden nettisivuston alle. Sivusto vastaa näin ollen tarpeeseen tuoda järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen toimintaa helposti saavutettavaksi sekä edesauttaa eri toimijoiden keskinäistä viestintää. Järjestöjen keskinäisen yhteistyön kehittämisestä sekä rakenteiden luomisesta kunta- ja maakuntakumppanuuteen vastaa Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry.

Aktiiviset kehittäjät: Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry, paikalliset yhdistykset

Lisätietoja:

[Pohjois-Savon järjestöneuvosto ja järjestöfoorumi](#)

[Pohjois-Savon järjestötietopalvelu Pohjoissavolaiset.fi](#)

OSALLISUUS- JA YHTEISÖTOIMIKUNTA

POHJOIS-KARJALA, Outokumpu

Outokummussa toimii kaupunginhallituksen alainen osallisuus- ja yhteisötoimikunta. Se vastaa kaupungin ja vapaaehtoissektorin välisen yhteistyön kehittämisestä, kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisestä sekä toimii monimuotoisen kansalaistoiminnan vahvistamiseen keskittyvänä vaikuttamistoimielimenä. Toimikunta koostuu kaupunginhallituksen, hyvinvointilautakunnan, kaupunkirakennelautakunnan, seniorineuvoston, nuorisovaltuuston, vammaisneuvoston sekä kolmannen sektorin edustajista.

Aktiiviset kehittäjät: Outokummun kaupunki, järjestöt

Lisätietoja:

[Osallisuus- ja yhteisötoimikunta](#)

YHDISTYSOHJELMAT

VARSINAIS-SUOMI, Mynämäki, Uusikaupunki

Yhdistysohjelma on Varsinais-Suomen Kylät ry:n kehittämä työkalu, jonka avulla voidaan arvioida yhdistysten merkitystä ja roolia kunnassa sekä kehittää kolmannen sektorin yhteistyötä niin kunnan kuin seurakunnankin kanssa. Tavoitteena on avoin toiminta, jossa jaetaan asiantuntijuutta ja osaamista sekä edistetään asukkaiden hyvinvointia monipuolisen yhteistyön ja vuoropuhelun kautta. Yhdistysohjelmassa aukikirjoitetaan tavoitteet ja toimenpiteet, joilla yhdistystoimintaa sekä julkisen sektorin ja yhdistyskentän välistä yhteistyötä pyritään kehittämään. Varsinais-Suomen kunnista yhdistysohjelmia on tehty Mynämäellä ja Uudessa-kaupungissa.

Aktiiviset kehittäjät: Varsinais-Suomen kylät ry, Mynämäen kunta, Uusikaupunki

Lisätietoja:

[Mynämäki - Yhdistysohjelma](#)

[Uusikaupungin kaupunki - Meidän kaupunkimme yhdistysohjelma 2020-luvulle](#)

KYLÄKYSELYT JA KEHITTÄMISESITYSTEN VIEMINEN PÄÄTÖKSENTEKOON

POHJOIS-SAVO, Siilinjärvi

Siilinjärven asuinalueet ja kylät -yhdistys edistää ja koordinoi asuinalueiden ja kylien kehittämistä. Yhdistys järjestää vuosittain sähköisesti ja paperiversiona toteutetun kyselyn, jolla se kerää asukkailta ja paikallisilta yhdistyksiltä, yhteisöiltä ja yrityksiltä eri asuinalueita koskevia kehittämissesityksiä. Tulokset kerätään yhteen, minkä jälkeen kunkin alueen asukas- ja kyläyhdistys täydentää tulleet esityksiä, asettaa nämä tärkeys- ja kiireellisyysjärjestykseen ja tekee näistä esityksen Siilinjärven asuinalueet ja kylät ry:n hallitukselle. Seuraavassa vaiheessa Siilinjärven asuinalueet ja kylät ry:n hallitus asettaa asuinalueilta ja kyliltä tulleet esitykset koko kunnan osalta tärkeysjärjestykseen. Lopulta syksyn kyläkokouksessa valitut

esitykset perustellaan ja esitetään toteutettavaksi kunnan talousarvioon tai haettavaksi muista rahoituslähteistä. Pyrkimyksenä on näin kannustaa ja tukea asukkaita sekä yhdistystoimijoita osallistumaan oman alueensa kehittämiseen.

Aktiiviset kehittäjät: Siilinjärven asuinalueet ja kylät ry

Lisätietoja:

[Siilinjärven asuinalueiden kehittämissesitykset](#)

3.6 Digiosallisuus

ÄLYKÄS OSALLISUUS

KAINUU

Kainuun Nuotta ry ja yhteiskunnallinen yritys GrowNow kehittävät digitaalisuutta laajasti hyödyntäen erilaisia kuntalais- ja asukasosallisuuden muotoja. Selainpohjainen live tv-studio suomitv.fi mahdollistaa paikasta riippumattomat vuorovaikutteiset lähetykset. Tilanteen mukaisesti näihin voidaan yhdistää myös äänestyksiä. Erityisenä pyrkimyksenä on kehittää nuorten osallisuutta ja digitaalista osallistumisalustaa onkin hyödynnetty muun muassa Kajaanin kaupungin päättäjien ja nuorisovaltuuston välisen vuoropuhelun edistämiseksi. Digitaalinen alusta helpottaa nuorten osallistumista valtuuston toimintaa ja tavoitteena on lisätä nuorisovaltuuston aktiivisuutta ja tätä kautta myös vaikuttavuutta. Kajaanin kyläohjelman laadinnassa digitaalista osallistumisalustaa on hyödynnetty järjestämällä teemallisia live-tv keskustelutilaisuuksia.

Aktiiviset kehittäjät: Kainuun Nuotta ry / GrowNow Oy

Lisätietoja:

[Nuorten älykäs osallisuustoimintapilotointi on käynnistynyt Kainuun Nuotta ry / GrowNow Oy](#)

4 PALVELUJA KEHITTÄVÄT INNOVAATIOT

Uusia ja olemassa olevia palveluja kehittävät innovaatiot pitävät sisällään erilaisia innovatiivisia tapoja, joilla maaseudun paikallisyhteisöissä pyritään turvaamaan tärkeäksi koetut lähipalvelut tai kehittämään täysin uudentyyppisiä palveluja. Palveluja koskeviin innovaatioihin lukeutuvat esimerkiksi kyläyhdistysten tai osuuskuntien tuottamat palvelut tai kylän ja kunnan kumppanuuteen pohjaavat lähipalvelumallit. Palveluinnovaatioissa korostuu useiden toimijoiden, tavoitteiden ja toimintojen yhdistelmät. Palveluinnovaatioilla on vastattu muun muassa lasten päivähoidon tai vanhusten palveluasumisen tarpeisiin, luotu kyliin monipalvelukeskuksia, liikkuvia palveluja, erilaisia matalan kynnyksen hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimintamalleja sekä kehitetty liikunnan ja vapaa-ajan mahdollisuuksia.

4.1 Kyläyhteisöjen lähipalveluja turvaavat innovaatiot

PÄIVÄHOITO- JA KOTIPALVELUJA KYLÄLLE OSUUSTOIMINNALLE

POHJOIS-POHJANMAA, Alpuan kylä (Raahe)

Raahessa sijaitsevan Alpuan kylän asukkaat kehittävät ja tuottavat itse palveluja sekä omalle kylälle että lähialueen asukkaille. Kylän palvelutuotannosta vastaa yhteisöllinen ”Osuuskunta Harjun LähiVoima”, joka pyörittää 21-paikkaista päiväkotia Alpuan kylässä sekä tarjoaa kotityöpalveluja kuten siivousta ja asiointiapua. Osuuskunta on myös ostanut vanhan koulurakennuksen omaan hallintaan ja rakennuttanut sen yhteyteen lämpöä ja sähköä tuottavan CHP-voimalan vähentääkseen rakennuksen ylläpitokuluja. Tulevaisuuden tavoitteena on luoda koulurakennuksen ympärille kylän palvelukeskus. Varsinaisen palvelutuotannon ohella osuuskunta luo myös kyläläisille erilaisia työllistymisen mahdollisuuksia.

Aktiiviset kehittäjät: Osuuskunta Harjun LähiVoima, kylän asukkaat

Lisätietoja:

[Alpuan kylä](#)

[Osuuskunta Harjun LähiVoima](#)

PÄIVÄKOTI VELLIKELLO

POHJOIS-KARJALA, Kontiolahti

Selkien kylällä Pohjois-Karjalan Kontiolahdessa toimii maisemakylän oma päiväkotikoti ”Vellikello”. Päiväkotikoti on perinnepainotteinen kodinomainen päiväkotikoti, jossa ympäröivää luontoa ja erityisesti läheistä hyödynnetään metsää oppimisympäristönä sekä monipuolisena leikki- ja liikuntapaikkana. Ruoka valmistetaan päiväkodin omassa keittiössä. Päiväkotia ylläpitää Mönkin ja Selkien kyläläisten vuonna 2011 perustama yhdistys Maisemakylän Vellikello ry. Yhdistyksen tavoitteena on säilyttää kylät elinvoimaisina maaseutukylinä edistäen ja tukien kyläasukkaiden sosiaalista ja henkistä hyvinvointia, paikallista perinnetietoutta ja

luonnontuntemusta. Palvelutuotannon tavoitteena ei ole tuottaa voittoa, vaan kattaa ainoastaan kulut.

Aktiiviset kehittäjät: Maisemakylän Vellikello ry

Lisätietoja:

[Selkie - Päiväkoti Vellikello](#)

VANHUSTEN PALVELUASUMISTA YHTEISKUNNALLISELLA YRITTÄJYYDELLÄ POHJANMAA, Bergö (Maalahti)

Bergön asukkaat ovat tehneet määrätietoista työtä saadakseen saarelleen oman palveluasumisyksikön. Tämä toteutui kyläyhdistyksen perustettua osakeyhtiömuotoisen yhteiskunnallisen yrityksen, joka rakennutti kyläkoulun yhteyteen tilat vanhusten palveluasumista varten. Sijainti samassa pihapiirissä tarjoaa useita synergiaetuja, esimerkiksi ruokapalvelut saadaan koulun keskuskeittiöltä ja kiinteistöillä on yhteinen tekninen tila. Mutta mikä tärkeintä, sen myötä ikäihmiset ovat keskellä kylän elämää ja heidän sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus tapahtuu luontevasti ja välittömästi. Tällä on suuri merkitys kyläläisten yhteisöllisyyden kannalta. Arjen sujuvuutta helpottaa myös se, että saman kiinteistön toisessa päässä sijaitsevat terveysaseman tilat. Palveluasumisyksikön kiinteistön ylläpidosta ja kustannuksista vastaa kunta.

Aktiiviset kehittäjät: Bergön kyläläiset, kyläyhdistys Bergö Öråd r.f. perustama osakeyhtiö Bergö Serviceboende AB

Lisätietoja:

[Bergo serviceboende AB](#)

[Bergö Öråd](#)

POSTIPALVELUT KYLÄLLE NUORISOSEURAN TUOTTAMANA POHJANMAA, Pörtöm (Närpiö)

Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla Närpiöön liitetyn Pirttikylän alueella nuorisoseura Pörtom Ungdomsförening on ottanut vastuulleen kylän postipalvelut. Yhdistyksen ylläpitämä posti-automaatti on tärkeä palvelu niin kylän asukkaille kuin yrityksille.

Aktiiviset kehittäjät: nuorisoseura Pörtom Ungdomsförening

Lisätietoja:

[Pörtom Ungdomsförening](#)

KYLÄAVUSTAJAT

POHJANMAA, Vöyri

Pohjanmaan Vöyrissä vuodesta 2016 toiminut ”Suomen Kyläavustajat Oy” on palvelualan yritys, jonka toiminnassa on vahvasti mukana sosiaalinen näkökulma. Paitsi että yritys tarjoaa erilaisia palveluja paikallisille kotitalouksille ja yrityksille, se toimii myös väylää työelämään ihmisille, joilla on vaikeuksia työllistyä perinteisin keinoin. Yrityksen toimintavisio onkin auttaa palvelujen tarvitsijoita ja niiden tekijöitä löytämään toisensa. Sen luoman verkkopohjaisen palvelualustan kautta niin yritykset kuin tavalliset ihmiset voivat markkinoida omaa osaamistaan ja paikallisia tuotteita. Palvelu tukee samalla eri tahojen mahdollisuuksia toimia aktiivisesti omassa yhteisössä. Kyläavustajatoiminnan kautta on mahdollista tilata monenlaisia palveluja kuten kotiapua, lastenhoitoa, kiinteistöhuoltoa, lumenluontia, piha ja puutarhatöitä, pieniä korjaustöitä, tietokonetukea, siivousapua tai polttopuiden tekoa.

Aktiiviset kehittäjät: Suomen Kyläavustajat Oy

Lisätietoja:

[Byahjälp](#)

[Byahjalp Facebook-sivut](#)

4.2 Kumppanuuspohjaiset lähipalvelumallit

MAASEUTU- JA KUNTALIITOSALUEIDEN ILTAPÄIVÄTOIMINTA

POHJOIS-KARJALA, Pyhäselkä (Joensuu)

Pohjois-Karjalassa Joensuun kaupunki järjestää lasten iltapäivätoimintaa yhteistyössä seurakuntien ja paikallisten yhdistysten kanssa. Joensuun maaseutu- ja kuntaliitosalueilla, entisen Pyhäselän kunnan Hammaslahden ja Niittylahden kylissä, iltapäivätoiminnan järjestämisestä vastaa Pyhäselän 4H-yhdistys. Iltapäivätoimintaa järjestetään arkisin koulupäivän jälkeen klo 12–17välisenä aikana. Iltapäivätoiminta on suunnattu 1–2-luokkalaisille ja erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille. Toiminta järjestetään alakoulujen läheisyydessä.

Aktiiviset kehittäjät: Pyhäselän 4H-yhdistys, Joensuun kaupunki

Lisätietoja:

[Joensuu - Iltapäivätoiminta](#)

NUORISOSIHTTEERIN PALVELUT

POHJANMAA, Korsnäs

Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla nuorisoseurojen kattojärjestö SÖU tuottaa nuorisosihteerin palvelut Korsnäsin kunnalle. Kunnan ja kolmannen sektorin välinen yhteistyö edustaa sopimuksellisuudelle pohjautuvaa toimintatapaa, jossa julkishallinto ja paikallistoimijat laativat

yhteistyösopimuksen, jossa kuvataan palvelujen järjestämiseen liittyvä yhteistoiminta ja keskinäiset vastuut.

Aktiiviset kehittäjät: SÖU Svenska Österbottens Ungdomsförbund, Körnsäsin kunta

Lisätietoja:

[SÖU](#)

KOULUTUKSELLISTA TASA-ARVOA VERKKO-OPETUKSELLA

UUSIMAA / KOKO SUOMI

TutorHouse tarjoaa online-opetusta Suomen lukioille. Digiluokka-opetuspalvelun avulla lukiolaisilla on mahdollisuus opiskella verkossa online-lähiopetuksena sellaisia kursseja, joita omassa lukiossa ei ole tarjolla. Tarjolla on niin vieraiden kielten kuin katsomus- ja reaaliaineiden opetusta. Digiluokka-palveluita käyttää jo yli 130 suomalaista lukiota. Mahdollisuus paikkariippumattomaan opetukseen lisää koulutuksellista tasa-arvoa ja vahvistaa opiskelijoiden valinnanvapautta. Digiluokka-opetuspalvelun avulla myös pienemmillä ja syrjäisempien seutujen lukioilla on mahdollisuus laajentaa opetustarjontaansa.

Aktiiviset kehittäjät: TutorHouse Oy

Lisätietoja:

[Digiluokka – opetuspalvelu lukioille](#)

KYLIEN VÄLISEN TYÖNJAON PALVELUALUEKYLÄMALLI

KAINUU

Kainuussa on kehitetty maakunnallisen kyläyhdistys Kainuun Nuotta ry:n johdolla palvelualuekylä-ajattelua. Sen taustalla on ajatus kylien erilaisten vahvuuksien hyödyntämisestä. Palvelukylämallissa kylille jaetaan omat vastualueensa, joilla ne kehittävät kylälähtöistä palvelutuotantoa omien sekä lähikylien asukkaiden tarpeisiin vastaamiseksi. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että neljän kylän alueella yhden kylän vastualueena ovat kulttuuripalvelut, toisella kotipalvelut, kolmannella liikuntapalvelut ja neljännellä kuljetuspalvelut. Yhteistoimintamalli tarjoaa erinomaisia mahdollisuuksia vahvistaa ja monipuolistaa kylien palveluja sekä tuottaa niitä kustannustehokkaasti.

Aktiiviset kehittäjät: Kainuun Nuotta ry

Lisätietoja:

[Kainuun Nuotta ry](#)

4.3 Monipalvelukeskukset

ENTINEN KUNNANTALO KUNTAPALVELUJEN JA YHDISTYSTEN KESKUKSENA

VARSINAIS-SUOMI, Mietonen (Mynämäki)

Mynämäen ja Mietoisten kuntaliitoksen jättäessä Mietoisten kunnantaloon vaille käyttöä kunnostivat kunta ja kyläyhdistys siitä yhteistyössä kunnan palvelujen ja yhdistystoiminnan kyläkeskuksen. Uuteen käyttöön remontoitussa kunnantalossa - nykyisessä Kylätalo Mietolassa - toimii nyt koululaisten aamu- ja iltapäiväkerho, nuorisotila ja itsepalvelukirjasto. Yläkerrassa on yhdistysten ja kutojien käytössä olevia tiloja. Osa tiloista on vuokrattavissa kokousten ja pienten tilaisuuksien tai tapahtumien järjestämiseen. Tiloista löytyy langaton nettiyhteys, videotykki sekä keittiötilat.

Aktiiviset kehittäjät: Mynämäen kunta, Mietoisten kirkonseudun kylät ry

Lisätietoja:

[Kylätalo Mietola](#)

ENTINEN KUNNANTALO ASUKKAIDEN PALVELUKESKUKSENA

VARSINAIS-SUOMI, Perniö (Salo)

Perniön vanha kunnantalo on saanut uuden käyttötarkoituksen asukkaiden monipuolisena palvelukeskuksena. "Osuuskunta Pro Perniö" on ostanut vanhan Perniön kunnantaloon omistukseensa ja tarjoaa toimitiloja osuuskunnan jäsenille, osakkaille ja vuokralaisille. Tiloissa toimii muun muassa kahvila, paikallislehti, kuntosali, hieroja-osteopaatti, matkatoimisto, elintarvikelaboratorio, teatteri, taidegalleria, toimistohotelli ja lahjavaramyymälä. Lisäksi toistakymmentä perniöläistä yhdistystä, seuraa ja säätiötä hyödyntää tiloja omassa toiminnassaan. Osuuskunta vuokraa tiloja myös kokouskäyttöön ja tapahtumatilaksi.

Aktiiviset kehittäjät: Osuuskunta Pro Perniö

Lisätietoja:

[Osuuskunta Pro Perniö](#)

KYLÄKOULU KYLÄLÄISIÄ PALVELEVANA KESKUKSENA

VARSINAIS-SUOMI, Valpperi (Nousiainen)

Nousiaisissa sijaitsevan Valpperin kyläkoulu ja urheilutalo ympäristöineen ovat kyläläisten vapaa-ajanviihtelyn ja yhdistystoiminnan keskus. Kylän uusi koulu, jonka rakentamiseen kyläläiset osallistuivat talkoilla, toimii asukkaiden monipuolisena harrastus-, tapahtuma- ja koontumispaikkana. Kyläkoulun välittömässä läheisyydessä sijaitseva urheilutalo tarjoaa puolestaan tilat koulun liikuntaopetukselle. Urheilutalon yhteydessä ovat myös kunnan nuorisotila "nuokkarit" sekä kyläyhdistyksen pitämä kyläkahvila, johon kyläläiset kokoontuvat

viikoittain vaihtamaan kuulumisiaan. Lisäksi koulun ympäristöstä löytyvät kuntoportaat ja metsäkota. Koulun opetuksessa painotetaan ympäristö- ja luontolähtöisyyttä, mikä toteutuu muun muassa viikoittaisina metsäkoulupäivinä.

Aktiiviset kehittäjät: Valpperin kyläyhteisö, Valpperin Vanhempainyhdistys ry, Urheiluseura Nousiaisten Alku ry, Nousiaisten kunta

Lisätietoja:

[Valpperi](#)

KYLÄKAUPPA KYLÄTOIMINNAN JA YRITTÄJYYDEN KESKUKSENA

POHJOIS-SAVO, Pohjois-Pielavesi

Pohjois-Pielaveden Kylät ry:n perustama ”Yhteenhiileen palveluosuuskunta” tuottaa maa-seudulle palveluita ja työllistää jäseniään. Osuuskunta on vuokrannut käyttöönsä kyläkaupan kiinteistön, joka toimii kylätoiminnan sekä paikallisen yrittäjyyden alustana ja keskuksena. Palveluosuuskunnan päätoimialoja ovat matkailu-, majoitus-, hyvinvointi-, ohjelma- ja kehittämispalvelut sekä julkisia sosiaali- ja terveystalouksia täydentävien tukipalvelujen kehittäminen ja tuottaminen. Kiinteistön tiloissa eli Kaupantuvassa tarjotaan myös hostellityyppistä majoitusta. Lisäksi rakennuksessa on vuokrattavana erilaisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin soveltuvia kokoushuoneita sekä myös varastotiloja. Kesäisin Kaupantuvalla pyritään löytämään myös kesäkahvilan pitäjä.

Aktiiviset kehittäjät: Pohjois-Pielaveden kylät ry, Yhteenhiileen osuuskunta

Lisätietoja:

[Yhteenhiileen Osuuskunta](#)

[Pohjois-Pielaveden Kylät ry](#)

NUORISOSEURAN YLLÄPITÄMÄ MONITOIMITALO

POHJANMAA, Karperö

Karperön nuorisoseuran omistama ja ylläpitämä ”Carpella Strandlid” on Mustasaaren kunnassa sijaitseva moderni monitoimitalo, joka toimii sekä yhdistyksen että kyläläisten kokoontumis-, harrastus- ja tapahtumapaikkana. Monitoimitalon tiloista löytyvät muun muassa kuntosali, nuorison oma kokoontumispaikka sekä Martta-yhdistyksen ja päiväkuntoutuksen toimintaa. Tiloja voi vuokrata myös erilaisten tapahtumien ja kokousten järjestämiseen.

Aktiiviset kehittäjät: Karperö Ungdomsförening Strandliden r.f.

Lisätietoja:

[Carpella](#)

PALVELUOSUUSKUNTIEN PALVELUKESKUSMALLI

KAINUU

Kainuussa on kehittymässä maakunnallisen kyläyhdistyksen Kainuun Nuotta ry:n johdolla verkostomaisesti toimiva palvelukeskustoimintamalli. Toiminnalla pyritään turvaamaan harvaan asutun maaseudun lähipalveluja, tukemaan yrittäjyyden edellytyksiä sekä vahvistamaan osaamista, yhteistyötä ja järjestöjen palveluedellytyksiä. Palvelukeskusten toiminta perustuu palvelu- ja työosuuskuntien verkostomaiseen toimintatapaan, jossa hyödynnetään olemassa olevia tiloja ja toimijoiden välistä yhteistyötä. Keskeistä on myös poikkihallinnollisen ja sektorirajat ylittävän yhteistyön tiivistäminen. Toiminnalla tavoitellaan maakunnallista palvelukeskusverkostoa, joka tuottaa palveluja julkisen, kolmannen sektorin ja yrittäjien yhteistyönä. Palveluosuuskunnissa ovat osakkaina paikalliset asukkaat, järjestöt ja yritykset. Suurin toimijaryhmä ovat 1–2 hengen yritykset, jotka tuottavat palveluja palveluosuuskuntien kautta. Myös kyläyhdistykset toimivat palvelujen tuottajina. Palveluosuuskunnat tuottavat muun muassa asiointi-, siivous ja ruokapalveluja palvelusetelitoiminnalla. Kolmannen sektorin toimesta tuotettavilla palveluilla tuetaan erityisesti ikäihmisten kotona asumista sekä sosiaalista osallisuutta ja toimintaa. Palveluosuuskuntien toiminta-alueet noudattelevat pitkälti koulupiirien aluejakoa.

Aktiiviset kehittäjät: Kainuun Nuotta ry, paikalliset kyläyhdistykset

Lisätietoja:

[Kainuun Nuotta ry](#)

4.4 Liikkuvat palvelut

TEUVABIILI - KYLILLÄ KIERTÄVÄ PALVELUAUTO

ETELÄ-POHJANMAA, Teuva

”Teuvabiili” on Teuvalla kehitetty liikkuva palvelumalli, jolla julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijat vievät aktiivointi- ja hyvinvointipalveluja kyliin. Toimintamallilla tuetaan kylillä asuvien ikäihmisten hyvinvointia, terveyttä ja elämänlaatua sekä vahvistetaan heidän osallisuuttaan. Kohderyhmänä ovat erityisesti yli 65-vuotiaat kylillä asuvat ikäihmiset. Palveluauto-idean taustalla on kunnan saama yksityisen testamenttilahjoitus, jonka ehtona oli varojen kohdistaminen kylillä asuvien ikäihmisten palveluihin. Kunnanhallitus valtuutti vanhus- ja vammaisneuvoston ideoimaan testamenttilahjoituksen käyttöä, ja tätä kautta syntyi idea siemenrahasta palveluauton kehittämishankkeeseen.

Kylillä kiertävä ”Teuvabiili” pysähtyy kylätaloilla tarjoten terveystalvija kuten influenssarokotuksia, opastusta ja neuvontaa digitaalisten palvelujen käyttöön sekä päivittäistä hyvinvointia tukevia palveluja. Yhteistyössä paikallisten yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa kylille vietäviä palveluja ovat muun muassa apteekki, optikkopalvelut sekä kuulolähipalvelu. Jälkimmäisen taustalla on vapaaehtoisten verkosto, joka tukee julkisen sektorin kuulohuoltoa tehden kuulokojeiden puhdistusta sekä pattereiden ja letkujen vaihtoja.

Yhteistyössä Leader-yhdistyksen kanssa järjestetyt digikahvilat ja mahdollisuus saada opastusta erityisesti sähköisten terveyspalvelujen käyttöön, ovat olleet hyvin suosittuja.

Aktiiviset kehittäjät: yksityinen testamenttilahjoittaja, vanhus- ja vammaisneuvosto, Teuvan kunta, paikalliset yritykset, kolmannen sektorin toimijat

Lisätietoja:

[Esittelyvideo Teuvabiilistä](#)

[Teuvabiilillä toimintaa! -kehittämishanke](#)

VARIKKOBUSSI – VANHA KIRJASTOAUTO KYLILLÄ JA TAPAHTUMISSA KIERTÄVÄNÄ NUORISOTILANA JA MONIKÄYTTÖBUSSINA

LAPPI, Pello

Vanha käytöstä poistettu kirjastoauto on saanut Pellossa uuden käyttötarkoituksen kylillä sekä erilaisissa tapahtumissa kiertävänä nuorisotilana ja monikäyttöbussina. Bussin rakentamista ja käyttöä on ideoitu kunnan, nuorten ja matkailuyrittäjien yhteistyönä. Nuoret ovat vastanneet talkoilla vanhan kirjastoauton purkamisesta ja uuden sisustuksen rakentamisesta. Varikkobussista löytyy muun muassa musiikkilaitteistot, televisio, karaokelaitteet ja konsolipelejä. Talvisin Varikkobussi kiertää kylillä liikkuvana nuorisotilana. Kesäisin se palvelee myös matkailuyrityksiä kiertäen erilaisia tapahtumia. Varikkobussia on kehitetty Leader-rahoitteisena "*Kylhästä kylhään*" -hankkeena, jota ovat rahoittaneet myös Pellon kunta ja yrittäjien kehittämissyhtiö.

Aktiiviset kehittäjät: nuoret, Pellon kunta, matkailuyrittäjät

Lisätietoja:

[Kylästä kylhään, Pellon nuorisobussi](#)

LAUNCH PAD FINLAND "LIKKUVA LEIKKIPUISTO"

KAINUU

Kainuulaisten nuorten ja nuorten aikuisten perustaman Launch Pad Finland -yhdistyksen maahanmuuttajataustaiset jäsenet ovat ideoineet Kainuuseen liikkuvan leikkipuiston "*Mobile Build and Play*". Liikkuva leikkipuisto on helposti muunneltava ja siirreltävä mahdollistaen virikkeiden ja aktiviteettien tarjoamisen myös syrjäisemmillä seuduilla asuville lapsille. Leikkikenttätoiminta tarjoaa yhdistyksen maahanmuuttajataustaisille jäsenille työkokemuksista ryhmien ohjaamisesta sekä rakentaa samalla yhteyksiä heidän ja paikallisten asukkaiden välille. Aktiiviset kehittäjät: Launch Pad Finland ry

Lisätietoja:

[Launch Pad Finland ry](#)

[Mobile Build and Play Academy](#)

LIIKKUVA ELOKUVATEATTERI

POHJANMAA, Vaasa

Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla toimivalla nuorisoseura SÖU tuottaa yhteistyössä Filmcentrum Botnia kanssa liikkuva elokuvateatteri -palvelua paikallisille yhdistyksille. SÖU:lla on ammattielokuvateatteria vastaava laitteisto ja Filmcentrum Botnia vastaa puolestaan elokuvan tilaamisesta elokuvayhtiöltä sekä itse elokuvan näytöstä. Paikallisyhdistyksen tilatessa palvelun, tulee SÖU:n puolelta 1–2 henkilöä auttamaan kaluston rakentamisessa ja purkamisessa. Yhteistyöllä tuotettu palvelu tarjoaa mahdollisuuden nauttia elokuvaelämyksiä myös maaseudulla.

Aktiiviset kehittäjät: SÖU Svenska Österbottens Ungdomsförbund

Lisätietoja:

[SÖU Biograf](#)

4.5 HYTE-toimintamallit

KYLÄKAHVILOIDEN HYTE-HETKET

KANTA-HÄME

Kanta-Hämeessä kyläyhdistykset järjestävät kylä- ja seurantaloilla kyläkahviloita ja koordinoivat näiden yhteyteen HYTE-hetkiä. Kyläyhdistykset vastaavat kahvituksen ja tilojen järjestämisestä, sopivat eri aiheista HYTE-hetkiä yhdistysten, yrittäjien ja asiantuntijoiden kanssa sekä vastaavat tapahtuman tiedottamisesta kyläläisille. Hetkien teemoina ovat olleet muun muassa muistista huolta pitäminen, terveellinen ravinto ja liikkuminen sekä sydänterveys. HYTE-hetket tuovat hyvinvointiin ja terveyteen liittyvää tietoutta kylätasolle.

Aktiiviset kehittäjät: Hämeen Kylät ry / Omalta kylältä Hämeessä -hankkeen kyläasiamies, Hämeen setlementti ry / Kanta-Hämeen järjestöyhteistyön järjestökoordinaattorit

Lisätietoja:

[Omalta kylältä Hämeessä – toimintamalleja ja työkaluja kyläpalveluiden kehittämiseen. Kyläkahvilat ja HYTE-hetket -verkoston avulla lähelle.](#)

YHRES – MATALAN KYNNYKSEN TOIMINTAMALLI

VARSINAIS-SUOMI, Särkisalo (Salo)

Salon kuntaan liitettyssä Särkisalossa Särkisalokotiyhdistys ry toteuttaa matalan kynnyksen Yhres-toimintaa. Sen tavoitteena on edistää ja ylläpitää Särkisalon asukkaiden, erityisesti ikäihmisten sosiaalista ja terveydellistä hyvinvointia. Toimintaa toteutetaan kolmannen sektorin, seurakunnan, paikallisten yritysten sekä Salon kaupungin tiiviissä yhteistyössä. Yhres-toimintaa ovat muun muassa musiikkituokiot, kahvihetket, senioritanssit, kädentaitotupa,

vertaisohjattu kuntosaliharjoittelu ja tarinatupa. Tilat erilaisille tapahtumille ja toiminnoille tarjoaa kylän ”sydän” eli Särkisalokodin ”olohuone”. Yhres-toiminnan lisäksi Särkisalokodissa toimivat paikalliset yhdistykset, kaupungin päiväkotia, esikoulu, nuorisotila, kirjasto ja kansalaisopisto. Lisäksi talossa toimii terveydenhoitajan ja kotihoidon toimipiste sekä erilaisia hyvinvointipalveluja tuottavia yrittäjiä kuten fysioterapeutti, parturi-kampaaja, jalkahoitaja ja kosmetologi. Yhres toimintaa rahoittavat Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) ja Salon kaupunki.

Aktiiviset kehittäjät: Särkisalokotiyhdistys ry

Lisätietoja:

[Särkisalokotiyhdistys ry](#)

[YHRES parempaa elämää maaseudulla](#)

JOUTSAN HYVINVOINTITUPA

KESKI-SUOMI, Joutsa

Joutsan Hyvinvointitupa on kunnan ylläpitämä matalan kynnyksen olohuone ja kohtaamispaikka kaikille kuntalaisille. Tuvalla järjestetään erilaista toimintaa kuten jumppatuokioita, kahvilatoimintaa, kulttuuritilaisuuksia ja hyvinvoinnin teemapäiviä. Kuntalaiset ja yhdistykset voivat varata Hyvinvointituvan tiloja myös erilaisiin tilaisuuksiin, kerhotoimintaan ja kokouksiin.

Aktiiviset kehittäjät: Joutsan kunta, alueen yhdistykset ja järjestöt

Lisätietoja:

[Joutsan hyvinvointitupa](#)

KALEVALAINEN JÄSENKORJAUS

KESKI-POHJANMAA

Kalevalainen kansanparannus -säätiö, sen käynnistämä Perinnehoidon neuvottelukunta sekä Kansanlääkintäseura ry edistävät perinnehoidon tietämystä. Kansanlääkintäseura ry tekee yhteistyössä eri alojen asiantuntijoiden kanssa kansanparannusperinnettä koskevaa tutkimusta sekä järjestää sitä koskevaa koulutusta. Pyrkimyksenä on saada Kalevalainen jäsenkorjaus osaksi virallista terveydenhuoltojärjestelmää lääkärinpalveluiden ja fysioterapian ohella.

Kalevalainen jäsenkorjaus on tuki- ja liikuntaelinsairauksien ennaltaehkäisyyn ja kuntoutukseen kehitettyä suomalaista perinnehoidoa, jossa tasapainotetaan kehoa käyttämällä lempeää pehmytkudoskäsittelyä eli mobilisaatiokäsittelyä. Hoidossa keho käydään läpi kokonaisuutena sen omia luontaisia liikeratoja hyödyntäen. Kansanlääkintäseura ry:n toteuttaman kolmivuotisen koulutuksen käyneitä virallisia kalevalaisen jäsenkorjauksen taitajia on Suomessa yli 700 ja kouluttajia 20–30.

Aktiiviset kehittäjät: Kansanlääkintäseura ry, Perinnehoidojen neuvottelukunta ja Kalevalainen kansanparannus -säätiö

Lisätietoja:

[Kansanlääkintäseura ry](#)

[Perinnehoidojen neuvottelukunta](#)

[Kalevalainen kansanparannus -säätiö](#)

4.6 Harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävät innovaatiot

AKAAN TUUNAUSPAJA

PIRKANMAA, Akaa

Akaan Tuunauspaja on vapaaehtoisvoimin toimiva nuorille suunnattu harrastetila. Tuunauspaja on yksi merkittävimmistä nuorten ei-urheilullisista vapaa-ajan toiminnoista alueella. Sen tarkoituksena on tarjota paikallisille nuorille mahdollisuus rakennella ja korjailla erilaisia kulkupelejä turvallisessa ympäristössä. Toiminta on nuorille täysin maksutonta. Tuunauspajan toimintaa tukee Akaan Tuunauspaja ry, jonka Akaan RengasCenterin yrittäjä ja joukko yläasteikäisten nuorten vanhempia perustivat tukemaan nuorten tuunauspajatoimintaa. Aktiiviset kehittäjät: paikallinen yrittäjä ja joukko yläasteikäisten nuorten vanhempia

Lisätietoja:

[Akaan Tuunauspaja ry](#)

VAPAA-AJAN TOIMINTAA KYLILLÄ ASUVILLE LAPSILLE JA NUORILLE

POHJOIS-KARJALA, Pyhäselkä (Joensuu)

Joensuuhun liittyneellä Pyhäselän alueella seurakunta ja urheiluseura järjestävät kylillä asuville lapsille ja nuorille vapaa-ajantoimintaa. Pyhäselän seurakunta tarjoaa erilaista kerho- ja harrastustoimintaa kuten pallo- ja pelikerhoja sekä järjestää erilaisia retkiä ja leiritoimintaa. Pyhäselän Urheilijat ry tarjoaa puolestaan lapsille ja nuorille mahdollisuuksia yleisurheilun harrastamiseen järjestää kesäisin erilaisia liikuntaleirejä.

Aktiiviset kehittäjät: Pyhäselän seurakunta, Pyhäselän Urheilijat ry

Lisätietoja:

[Pyhäselän seurakunta - kouluikäiset](#)

[Pyhäselän urheilijat – lasten urheilukoulut](#)

RETKEILYPOLKU HIERKONPOLKU

VARSINAIS-SUOMI, Reila (Pyhäranta)

Varsinais-Suomessa neljän kylän alueella toimiva kyläyhdistys Reidu ry ja Metsähallituksen luontopalvelut sopivat vuonna 2017, että kyläyhdistys toteuttaa entiselle Puolustusvoimien alueelle 3 kilometriä pitkän retkeilypolun. Myöhemmin polun varteen on rakennettu myös laavu, grillipaikka, puuhuone ja käymälä palvelemaan retkeilijöitä.

Aktiiviset kehittäjät: Reilan kyläyhdistys REIDU ry, Metsähallitus

Lisätietoja:

[Reilan kyläyhdistys REIDU ry. / Hierkonpolku](#)

SUOMEN JA RUOTSIN KYLIÄ YHDISTÄVÄ HIIHTOLATUVERKOSTO JA TAPAHTUMAT

LAPPI, Pello

Jokivartisten Kyläseura ry on kuuden pienen kyläyhteisön muodostama kyläseura Tornion-jokivarressa, Pellon kunnan pohjoisosassa. Yhteistyö eri lähikylien kanssa on tärkeää, ja sijainnista johtuen luontevana yhteistyökumppanina ovat myös kylä- ja urheiluseurat Ruotsin puolelta. 2000-luvun alkupuolella kyläseura toteutti mittavan ”Väylänvarheen Hihtamhaan” -matkailuhankkeen, jonka puitteissa se rakennutti 75 kilometriä murtomaahiihtoreitistöä, joka soveltuu sekä perinteiseen- että luisteluhiihtoon. Latuverkoston ylläpidosta vastaavat Pellon pohjoisosan kylät, Kolarin eteläosan kylät ja läheiset kylät Ruotsin puolelta. Latuverkostoprojektin ympärille rakentunut yhteistyö on poikanut myös yhteisiä suur tapahtumia kuten H-Pilkki ja Meän Hihto sekä uudenvuodenvastaanottajaisia Tornionjoen jäällä.

Aktiiviset kehittäjät: Jokivartisten kyläseura ry

Lisätietoja:

[Jokivartisten kyläseura ry.](#)

TANSSILAVA MERIPAVILJONKI

KESKI-POHJANMAA, Alaviirre (Lohtaja)

Keski-Pohjanmaalla Lohtajan pitäjässä sijaitsee tanssilava Meripaviljonki, jossa Alaviirteen kyläyhdistys järjestää tansseja tunnettujen suomalaisten artistien ja lähialueen solistien ja orkesterien tahdittamana. Alaviirteen nuorisoseura vuokraa puolestaan tiloja hää- ja kouskäyttöön.

Aktiiviset kehittäjät: Alaviirteen kyläyhdistys ry, Alaviirteen nuorisoseura

Lisätietoja:

[Alaviirteen kyläyhdistys ry](#)
[Alaviirteen Meripaviljonki](#)

KUNTOPORTAAT, NÄKÖTORNI, ALPPIHIIHTÄJIEN JA NOPEUSLASKIJOIDEN LÄHTÖLAVA ETELÄ-POHJANMAA, Lappajärvi (Vimpeli)

Etelä-Pohjanmaalla kolmen kylän alueella toimiva Lakaniemi-Pokela-Pyhälahti-kyläseura on ollut aktiivisesti kehittämässä alueen ulkoliikuntamahdollisuuksia. Se on ollut mukana rakentamassa Lakeaharjun hiihtokeskuksen yhteyteen 400 metriä pitkiä ja lähes 600 askelmaa kattavia kuntoportaita sekä 16 metriä korkeaa näkötornia, josta avautuvat maisemat Lappajärvelle. Kyläseuran talkoilla hiihtokeskukseen on rakennettu myös alppihiihtäjiä ja nopeuslaskijoita palveleva lähtölava. Alueelta löytyy myös frisbeegolfrata ja patikointireittejä. Lakeaharjun hiihtokeskus "Lakis" ympäristöineen tarjoaa näin hyvät harrastusmahdollisuudet niin kesällä kuin talvella.

Aktiiviset kehittäjät: Lakaniemi-Pokela-Pyhälahti Kyläseura ry

Lisätietoja:

[Lakeaharjun kuntoportaat](#)

[Lakeaharjun näkötorni](#)

[Lakaniemi-Pokela-Pyhälahti Kyläseura ry](#)

AMPUMAHIIHTOSTADION

POHJANMAA, Närpiö

Närpiössä Susivuorella on ainutlaatuisella tekniikalla varustettu ampumahiihtostadion. Etäohjauksella vaihtuvat maalitaulut sekä automaattisesti syttyvä varoitusvalo luovat turvalliset harjoittelu- ja kilpailuolosuhteet. Urheiluseura Närpes Kraftin ampumahiihtojaoston talkoovoimin rakentama rata täyttää kansainväliset mitat ja läpäisee myös tiukat ympäristövaatimukset. Hylsyt on helppo kerätä asfaltoidulta alueelta ja taulut on sijoitettu isoihin merikontteihin, jottei patruunoista irtoava metallipöly päädy maaperään ja se on helppo siivota. Ampumahiihtojaoston puheenjohtajan kehittämä yksinkertainen, turvallinen ja helppokäyttöinen ampumahiihtostadion palvelee myös kauempaa tulevia lajin harrastajia.

Aktiiviset kehittäjät: Urheiluseura Närpes Kraftin ampumahiihtojaosto

Lisätietoja:

[Närpiön ampumahiihtostadion yllättää tekniikallaan](#)

4.7 Paikallishistoriaa, kulttuuria ja tiedettä vaalivat innovaatiot

PAIKALLISHISTORIAN KERUU

VARSINAIS-SUOMI, Tourula-Keihäskoski (Pöytyä)

Pöytyällä toimivan Tourula-Keihäskosken kyläyhdistyksen alaisuudessa toimii historiatoimikunta, joka kerää tietoa paikallisesta historiasta haastattelemalla kylien ikäihmisiä ja keräämällä vanhoja valokuvia. Tavoitteena on koota paikallista historiatietoa mahdollisimman laajasti ja tallentaa se kunta- ja maakunta-arkistoihin asiasta kiinnostuneiden hyödynnettäväksi. Toiminta on saanut alkunsa kahden kylällä asuvan paikallishistoriasta kiinnostuneen naisen aloitteesta. Paikallishistorian keruu on houkutellut kylätoimintaan mukaan ihmisiä, jotka eivät ole aiemmin olleet siinä aktiivisesti mukana.

Aktiiviset kehittäjät: paikallishistoriasta kiinnostuneet kyläläiset, Tourula-Keihäskosken kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Tourulan-Keihäskosken kyläyhdistys - Historiatoimikunta](#)

KIRKKOPOLKU

VARSINAIS-SUOMI, Tourula-Keihäskoski (Pöytyä)

Tourulan ja Keihäskosken kylän asukkaat ovat kunnostaneet vanhasta kirkkopolusta retkeilitin. Noin 8 kilometriä pitkä polku kulkee metsä- ja suomalaisissa ja on osa Euroopan kaukovaellusreitistöä. Ennen teiden ja kulkuneuvojen yleistymistä kirkkopolku oli ahkerassa käytössä asutuksen ja kirkon välisenä kulkureitinä. Vanhojen perinteiden innoittamana kyläyhdistys järjestää kirkkopolkuvaelluksia, jossa taivalletaan yhdessä Tourulasta Yläneen kirkolle jumalanpalvelukseen. Reitin varrelta löytyy myös Leposaaren laavu, jolla järjestetään syksyisin jumalanpalvelus. Polun kunnostuksen mahdollisti kyläyhdistyksen EU:lta saama hanketukia.

Aktiiviset kehittäjät: Tourulan-Keihäskosken kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Tourulan-Keihäskosken kyläyhdistys - Kirkkopolku](#)

TEIJON RUUKKIKYLÄT

VARSINAIS-SUOMI, Teijon Ruukkikylät (Perniö/Salo)

Entisen Perniön kunnan, nykyisen Salon kaupungin alueella, sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokas Teijon Ruukkikyläalue. Ruukkikylillä eli Teijolla, Mathildedalilla, Kirjakkalalla ja Mutaisilla on yli 300-vuotinen ruukkikylähistoria ja me on tunnustettu merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi. Ruukkikylissä järjestetään tapahtumia kuten taidenäyttelyitä,

käsityöpajoja, kesäteatteriesityksiä, opastettuja retkiä ja museovierailuja. Kansallispuisto, rautaruukki- ja kartanomiljöö luovat puitteet myös monipuoliselle palvelu-, kulttuuri- ja tapahtumatarjonnalle. Ruukkikylät-ilmaisu kunnioittaa niin kylien historiaa kuin nykyisten yrittäjien ja asukkaiden halua elää historiaa.

Aktiiviset kehittäjät: Teijon Alueen Kyläyhdistys ry, alueen asukkaat ja yrittäjät

Lisätietoja:

[Teijon Ruukkikylät](#)

TIETEEN, TAITEEN JA KÄDENTAITOJEN KESKUS MIKKOLAN TILA

PIRKANMAA, Luopioinen (Pälkäne)

Kulttuurikeskus Mikkola on Luopioisissa sijaitseva tieteen, taiteen ja kädentaitojen keskus, jossa paikalliset yhdistykset järjestävät erilaisia kulttuuri- ja tiedetapahtumia. Tila on ollut nykyisellä paikallaan jo 120 vuotta, ja se on toiminut aiemmin maatilana, kirjastona ja kunnantalon. Navetasta kunnostetussa galleriassa järjestetään läpi vuoden kuvataide- ja kädentaitonäyttelyitä ja navetan luentosalissa pidetään suosittuja tiedeluentoja näyttelyiden teemoihin liittyen. Paikalliset yhdistykset järjestävät Mikkolan pihapiirissä erilaisia kulttuuri-tapahtumia ja työpajoja. Mikkolan tilan alueelta löytyy myös kahvila ja käsityökeskus.

Aktiiviset kehittäjät: Kulttuuriyhdistys Mikkolan navetta ry, Muodonmuutoksia ry, Pälkäneen kunta

Lisätietoja:

[Mikkolan tila](#)

OBSERVATORIO

KESKI-SUOMI, Hankasalmi (Jyväskylä)

Vuonna 1959 toimintansa aloittanut tähtitieteellinen yhdistys Jyväskylän Sirius ry on rakentanut Hankasalmeen vanhan Murtoisten kylälle maaseutuobservatorion. Riittävän kaukana kaikesta valosaasteesta sijaitseva vanha kyläkoulu ympäristöineen tarjoaa erinomaiset puitteet tähtikeskukselle. Havaintokeskuksessa on 3 metrin suunnattavalla lautasantennilla varustettu radioteleskooppi, jota käytetään avaruudesta tulevan radiosäteilyn mittaamiseen. Optista kaukoputkea varten koulun piha-alueelle on rakennettu kaksikerroksinen tähtitor-nirakennus. Vahtimestarin asunnosta on puolestaan tehty ohjaushuone ja sieltä löytyy myös pieni keittiö ja oma WC. Yksi alakerran luokahuone on muutettu näyttelytilaksi.

Observatorin tekniikka on hyvin nykyaikaista. Sekä optista kaukoputkea että radioteleskooppiä voidaan käyttää Internetin välityksellä, jolloin äkillisiin ilmiöihin kuten gammapurkauksiin voidaan reagoida nopeasti ilman että havaitsijan pitää matkustaa kaukoputken luo. Kaukoputkella on mahdollista havaita hyvinkin himmeitä taivaankappaleita. Siriuksen observatorioissa on tehty monia kansainvälisestikin merkittäviä havaintoja, kuten

gammapurkaus ja havainnot uusista asteroideista sekä maailman ensimmäinen harrastelijan havaitsema eksoplaneetta. Observatorion yhteydessä on myös maailman ensimmäinen revontulien äänen tutkimiseen tarkoitettu havaintoasema. Yhdistys järjestää tähtinäytännöjä ja tähtiharrastusiltoja, joiden tavoitteena on levittää tähtitieteen tuntemusta ja edistää alan harrastamista Jyväskylän seudulla, sekä tilausnäytöksiä koululuokille ja muille aiheesta kiinnostuneille ryhmille.

Aktiiviset kehittäjät: Jyväskylän Sirius ry

Lisätietoja:

[Jyväskylän Sirius ry](#)

[Hankasalmen Observatorio](#)

5 ASUMISTA JA INFRASTRUKTUURIA KEHITTÄVÄT INNOVAATIOT

Asumista ja infrastruktuuria kehittävät innovaatiot pitävät sisällään yhteisöllistä toimintaa, jonka myötä kyliin ja pitäjiin on saatu rakennettua niistä puuttuvaa infrastruktuuria kuten valokuituverkko ja tievalaistus. Asumisolojen osalta on kehitetty erityisesti yhteisöllisiä ja ekologisia asumismuotoja. Innovaatioilla on niin ikään vaalittu asumistapojen perinteitä sekä pyritty luomaan uudenlaisia mahdollisuuksia niin vapaa-ajan asumiseen kuin vuokra-asumiseen maaseutuympäristöissä.

5.1 Infrastruktuuria parantavat innovaatiot

VALOKUITUVERKKO

POHJOIS-SAVO, Kerisalo (Joroinen)

Joroisissa Kerisalon ja Riuttasten kyläläiset ovat perustaneet osuuskunnan, jonka tehtävänä on rakentaa kyliin valokuituverkko. Tiedon siirtyminen enenevässä määrin visuaaliseen muotoon kuviksi ja videoiksi sekä verkon kautta tapahtuvan työskentelyn ja sähköisten palvelujen lisääntyminen edellyttävät nopeita ja varmoja tietoliikenneyhteyksiä. Oman osuuskunnan perustaminen on nähty keinoksi varmistaa, että tämä toteutuu myös maaseutukylissä.

Aktiiviset kehittäjät: Kerisalon kyläyhdistys, Kerisalon valokuituosuuskunta

Lisätietoja:

[Kerisalon valokuituosuuskunta](#)

TIEVALAISTUS

VARSINAIS-SUOMI, Keistiö (Iniö/Parainen)

1990-luvulla Paraisiin kuuluvan Iniön Keistiön sukkaat rakensivat talkoilla saarelleen tievalaistuksen. 2010-luvulla valaistusta päivitettiin ja vanhat polttimot vaihdettiin energiatehokkaampiin LED-valaisimiin, minkä myötä valaistuksen sähkönkulutus väheni noin neljäsosaan entisestä. Sähköä valaistukseen saadaan talkoovoimin pystytetystä n 18-metrisestä tuulimyllystä, jonka tuottamaa ylijäämä sähköä hyödynnetään puolestaan vanhan kyläkoulun lämmityksessä. Uusien valaisimien hankinnassa kyläläisiä avusti Paraisen kaupunki, tuulimyllyn pystyttämiseen saatiin Leader-rahoitusta. Aktiiviset kehittäjät: Keistiö Byalag r.f. (Keistiön kyläyhdistys)

Lisätietoja:

[Parainen - Kylät Iniössä](#)

”POTKUKELKKAKAISTA”

PIRKANMAA, Luopioinen (Pälkäne)

Luopioisissa Pirkanmaalla halutaan mahdollistaa myös perinteisten kulkuvälineiden käyttö. Osa kevyen liikenteen väylästä jätetään hiekoittamatta potkukelkoilla kulkemista varten. Idea on syntynyt tietämyksen hoitavan kunnan työntekijän aloitteesta.

Aktiiviset kehittäjät: Luopioisten kunta / kuntatyöntekijä

Lisätietoja:

[Luopioinen](#)

5.2 Yhteisöllisiä asumismuotoja kehittävät innovaatiot

LIVONSAAREN YHTEISÖKYLÄ

VARSINAIS-SUOMI, Livonsaari (Naantali)

Livonsaaren yhteisökylä on viidenkymmenen asukkaan elinyhteisö Naantalın saaristossa. Yhteisökylä on perustettu vuonna 2005, ja sen perusajatuksena on tarjota mahdollisuus kestäväan ja yhteisölliseen elämäntapaan paikallistaloutta tukien. Alueesta onkin muodostunut ekorakentamisen, omavaraisuuden ja yhteisöllisen päätöksenteon edelläkävijäyhteisö. Livonsaaren yhteisökylä on muun muassa osakasomisteinen ruoka- ja palvelupiiri, kestävan elämäntavan tuottaja- ja asuinyhteisö, kansalaisyhteiskunnan hautomo, ekorakentamisen koealue ja yhdessä omistettu luomutila. Ekokyläksikin yhteisökylää voi luonnehtia. Kestävästä ja yhteisöllisestä elämäntavasta kiinnostuneille on mahdollisuuden ostaa alueelta tontti ja rakentaa sinne oma talo.

Aktiiviset kehittäjät: Livonsaaren yhteisökylä Oy

Lisätietoja:

[Livonsaaren yhteisökylän Facebook-sivut](#)

OSUUSKUNTA PÖLLÖKARTANON ASUMISYHTEISÖ

PIRKANMAA, Luopioinen (Pälkäne)

Osuuskunta Pöllökartano on yksityisten ihmisten vuonna 2014 perustama yhteisöllisen asu- misen osuuskunta Pälkäneen Luopioisissa. Asukkailla on oman kodin lisäksi yhteiset tilat sosiaaliseen kanssakäymiseen. Sysäys osuuskunnan perustamiseen saatiin eduskunnan tu- levaisuusvaliokunnan Hyvinvointiyhteiskunta 2030 -tutkimuksesta, jossa etsittiin uusia ta- poja rakentaa hyvinvointiyhteiskuntaa vähemmillä kustannuksilla. Osuuskunta Pöllökartano on myös kokeilu, jossa käytännössä tutkitaan kuinka kustannuksia säästävä ja onnelli- suutta tuottava Säällinen elämä -skenaario on toteutettavissa.

Aktiiviset kehittäjät: Osuuskunta Pöllökartano

Lisätietoja:

[Osuuskunta Pöllökartano](#)

UUSVANHAN ASUMISEN TORPAKYLÄ

PIRKANMAA, Luopioinen (Pälkäne)

Rautajärven seudun kylät Oy on vuonna 2019 perustettu yleishyödyllinen kehittämissyhtiö, jonka tuotto ohjataan kylien kehittämiseen. Vuonna 2020 se käynnisti Luopioisten säästöpankkisäätiön avustuksella Rautajärven torppakylähankkeen, jossa laaditaan uudelleenkäyttösuunnitelmat uusiokäyttöön lahjoitetuille hirsitaloille. Lisäksi yleishyödyllinen yritys hoitaa hirsitalojen siirron torppakylään uusien asukkaiden asuttavaksi. Uudelleensijoittelun ja uusien asukkaiden myötä Rautajärven torppakylän 1900-luvun alkupuolella rakennetut talot nauttivat suurta arvostusta. Tavoitteena on näin edistää aktiivisesti uusvanhoja asumista-
poja, kuten asumisyhteisöjä ja torppakylä.

Aktiiviset kehittäjät: Rautajärven seudun kylät Oy

Lisätietoja:

[Rautajärven torppakylä](#)

YHTEISÖLLINEN ASUMISKONSEPTI VAKITUISEEN JA VAPAA-AJAN ASUMISEEN

PIRKANMAA, Luopioinen (Pälkäne)

ViherKostiala on Luopioisten kirkonkylällä sijaitseva yhteisöllinen ja tiiviisti rakennettu kymmenen tontin asumiskonsepti palvelujen, luonnon ja ulkoilumahdollisuuksien äärellä. Asunnot soveltuvat niin ympärivuotiseen käyttöön kuin vapaa-ajan asumiseen.

Aktiiviset kehittäjät: aktiivinen asukas

Lisätietoja:

[ViherKostiala](#)

EKOLIGISET SINKKUTALOT

PIRKANMAA, Luopioinen (Pälkäne)

Luopioisissa on lähdetty kehittämään uudenlaisia asumisratkaisuja sinkuille tarjoamalla heille mahdollisuuksia ekologiseen vuokra-asumiseen maaseutuympäristössä. Kahdeksan 27 m² kokoisen talon muodostama Eco Villas -yhteisö sijaitsee alle kilometrin päässä Luopioisten kirkonkylän palveluista. Talot ovat kompakteja ympärivuotisesti asuttavia sinkkuta-
loja, joista jokaisella on oma pieni piha, jonne asukkaat voivat rakennuttaa esimerkiksi oman

saunan. Eco Villas -talot tarjoavat maallemuutosta haaveileville helpon ja taloudellisen mahdollisuuden maaseudulla asumiseen.

Aktiiviset kehittäjät: paikallinen yritys Scandinavian Eco Villas

Lisätietoja:

[Scandinavian Eco Villas](#)

6 YHTEISÖLLISYYTTÄ JA YHTEISÖLÄHTÖISTÄ KEHITTÄMISTÄ VAHVISTAVAT INNOVAATIOT

Yhteisöllisyyttä ja yhteisölähtöistä kehittämistä edistävät innovaatiot ovat luonteeltaan usein välillisiä. Näihin sisältyvät yhteisöllisten tilojen luominen ja ylläpitäminen, sosiaalista kanssakäymistä edistävät verkostot ja tapahtumat sekä yhteisöllistä kehittämistä tukevat rahoitusinnovaatiot. Erilaisia ratkaisuja yhdistävä tavoite on vahvistaa yhteisön jäsenten yhteenkuuluvuutta sekä luoda edellytyksiä paikalliselle yhteisölähtöiselle toiminnalle ja kehittämiselle. Hyvä esimerkki on erilaisten tilojen yhteisöllinen uusiokäyttö. Suljetut kyläkoulut ja kuntaliitosten myötä tyhjiksi jääneet kunnantalot ovat kyläyhdistysten tai paikallisosuuskuntien omistuksessa saaneet uudenlaista elämää tarjoten mahdollisuuksia monenlaiseen yhteisölliseen toimintaan: harrastuksiin, kokouksiin, tapahtumiin ja yrittäjyyteen. Yhteisöllisyyttä ja yhteisölähtöistä kehittämistä tukeviin innovaatioihin lukeutuvat myös erilaiset jakamistalouden innovaatiot sekä rahoitusinnovaatiot.

6.1 Lakkautettujen kyläkoulujen yhteisöllinen uusiokäyttö

ORAJÄRVEN KYLÄTALO

LAPPI, Orajärvi (Pello)

Orajärven kyläseura on ostanut lakkautetun koulun Pellon kunnalta omaan yhteisölliseen käyttöönsä. Kylätalon ylläpitokustannuksia katetaan jäsenmaksuilla sekä järjestämällä kylätalolla erilaisia tapahtumia kuten kirpputoreja ja toimintapäiviä. Säännöllisesti kokoontuvan Porinakerhon lomassa on tehty myös käsitöitä, joiden myyntituotoilla on saatu uudistettua muun muassa keittiön kaapistot sekä hankittua astioita ja keittiötarvikkeita. Kylätalon yhteydessä on asuntoja, joiden vakituisella ja tilapäisellä vuokraustoiminnalla katetaan osa kylätalon ylläpitokustannuksia. Yleisiä tiloja vuokrataan myös erilaisten kokousten ja tilaisuuksien järjestämiseen.

Aktiiviset kehittäjät: Orajärven kyläseura ry

Lisätietoja:

[Orajärven kyläseura ry](#)

LEINMÄEN KYLÄTALO

VARSINAIS-SUOMI, Leinmäki (Laitila)

Leinmäen kyläyhdistys Laitilassa on ostanut lakkautetun koulukiinteistön tontteineen kyläläisten yhteiseksi kokoontumispaikaksi. Vanha koulurakennus on nimetty Leinmäen kylätaloksi, joka pihapiireineen toimii nyt kyläläisten harrastus-, tapahtuma- ja kokoontumispaikana. Kyläyhdistys järjestää koululla erilaisia tapahtumia, kuten teemallisia kesätoreja

asukkaiden yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Koulun tiloja vuokrataan myös asuin-, kokous- tai tapahtumatilakäyttöön.

Aktiiviset kehittäjät: Leinmäen kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Leinmäen kyläyhdistys ry](#)

TUOHIKOTO

VARSINAIS-SUOMI, Tuohittu (Salo)

Salossa kyläyhdistys on lunastanut lakkautetun Tuohitun koulun omaan käyttöönsä ja nimennyt sen Tuohikodoksi. Kyläläisten yhdessä omistamaa entistä kyläkoulua on kunnostettu talkoilla, ja tänä päivänä talo toimii yhteisöllisenä tilana, jota myös vuokrataan eri tarkoituksiin kuten juhlien, kurssien ja kokousten pitopaikaksi. Kyläyhdistys järjestää Tuohikodolla vuosittain Ravintolapäivä-tapahtuman, jossa on tarjolla sekä perinteisiä että uusia ma-kuelämyksiä.

Aktiiviset kehittäjät: Tuohitun kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Tuohitun kyläyhdistys ry](#)

KEISTIÖN KYLÄTALO

VARSINAIS-SUOMI, Keistiö (Iniö/Parainen)

Keistiön saaren kyläyhdistys Iniössä on hankkinut entisen koulun omistukseensa ja tehnyt tästä monikäyttöisen kylätilan. Lakkautetun Keistiön koulun tilat ovat saaneet uuden käyttötarkoituksen kyläläisten kokoontumis- ja tapahtumapaikkana. Kylätalo lämpiää osittain tievalaistuksen energiantuotantoa varten talkoilla rakennetun tuulimyllyn tuottamalla ylijäämä sähköllä.

Aktiiviset kehittäjät: Keistiön kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Parainen - Kylät Iniössä](#)

NÄLKLoukKAN KYLÄKOTI

VARSINAIS-SUOMI, Nälkloukka (Pyhäranta)

Kaukan lakkautettu kyläkoulu Pyhärannassa on saanut uuden käyttötarkoituksen, kun Nälkloukkan kyläyhdistys osti koulun omistukseensa ja kunnosti siitä oman kyläkotinsa. Kyläläiset viettävät kyläkodissa yhdessä aikaa, järjestävät juhlia, talkoita ja erilaista kerhotoimintaa.

Talo on kyläläisille tärkeä kokoontumis- ja harrastuspaikka sekä yhteisöllisyyden ylläpitäjä. Kyläkotia vuokrataan myös erilaisten juhlien ja tapahtumien pitopaikaksi.

Aktiiviset kehittäjät: Nälkloukkan kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Nälkloukkan kyläyhdistys ry](#)

PAIMENENMÄKI

VARSINAIS-SUOMI, Tourula-Keihäskoski (Yläne/Pöytyä)

Yläneen pitäjässä Tourula-Keihäskosken kyläyhdistys lunasti lakkautetun kyläkoulun itselleen ja nimesi sen ympäristöineen Paimenenmäeksi. Entinen kyläkoulu toimii nyt kylätalona, jonne on hankittu asianmukainen av-välineistö etäyhteyksiä varten. Kiinteistössä on kolme opettajien ja talonmiehen käyttöön aikoinaan tarkoitettua asuntoa. Kyläyhdistys kunnosti asunnot ja vuokraa niitä nyt paikallisten karjatilojen ja kasvihuoneiden työntekijöille. Näin kyläyhdistys saa rahoitusta kylätalon ylläpitokustannuksiin ja tukee samalla paikallista elinkeinoelämää.

Aktiiviset kehittäjät: Tourulan-Keihäskosken kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Tourulan-Keihäskosken kyläyhdistys ry](#)

HÄNTÄLÄN KYLÄKESKUS

VARSINAIS-SUOMI, Häntälä (Somero)

Lounais-Someron kyläyhdistys on vuokrannut Someron kaupungilta Häntälän vanhan alakoulun ja tehnyt siitä kyläkeskuksen. Keskuksessa toimii nuoria työllistävä kyläkioski ja sen tiloja voi vuokrata erilaisten kokousten, juhlien ja tapahtumien järjestämiseen. Kyläkeskus sijaitsee luontopolun välittömässä läheisyydessä ja näin kioski sekä sen parkkipaikka palvelevat myös luontopolulla kävijöitä.

Aktiiviset kehittäjät: Lounais-Someron kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Lounais-Someron kyläyhdistys ry](#)

RASTITUPA

VARSINAIS-SUOMI, Ilttula (Paimio)

Aiemmin Iittulan kylässä Paimiossa toiminut kyläkoulu palvelee nykyään suunnistusseura Paimion Rastin seuratoiminnan keskuksena. Rastituvaksi nimetyssä tilassa on oleskelutila, hyvin varusteltu keittiö sekä majoitustiloja. Sauna- ja peseytymistilat sijaitsevat erillisessä rakennuksessa, jossa on myös tarpeen vaatiessa palaverinpitopaikaksi muuntuva pukuhuone. Paimion Rastin omien ryhmien lisäksi myös ulkopuoliset seurat voivat vuokrata tiloja leiri- tai muuta toimintaa varten. Rastituvan pihalla on laaja nurmikenttä, joka soveltuu hyvin esimerkiksi jalkapallon pelailuun.

Aktiiviset kehittäjät: Paimion Rasti ry

Lisätietoja:

[Paimion rasti – Seuramaja Rastitupa](#)

TIIBETIN TAITEEN KESKUS

VARSINAIS-SUOMI, Alastaro

Alastarolla lakkautetun koulun tiloissa toimii nykyään tiibetiläisen taiteen museo ja kulttuurikeskus. Sen kokoelma on säveltäjä, muusikko, kuvataiteilija ja meditaatio-opettaja Pekka Airaksisen (1945–2019) keräämä. Nepalista ja Intiasta hankittu kokoelma on laaja ja laadukas. Taidekeskuksessa on pysyvä tiibetiläisen taiteen näyttely ja vaihtuvia teemanäyttelyitä. Taidekeskusta ylläpitää Perinneyhdistys muinaismieliset ry.

Aktiiviset kehittäjät: Pekka Airaksinen, Perinneyhdistys Muinaismieliset ry

Lisätietoja:

[Tiibetin taiteen keskus](#)

6.2 Muut yhteisöllisten tilojen innovaatiot

MUORISOTILA

ETELÄ-POHJANMAA, Teuva

Teuvan keskustassa sijaitsee etenkin ikäihmisille suunnattu yhteisöllisyyttä vahvistava koontumis- ja levähdyspaikka Muorisotila. Aamupäivisin tila on Muorisotila ja muina aikoina tilat toimivat nuorisotiloina. Eri sukupolvia palveleva yhteisöllinen tila toimii myös liikkuvan palveluauton Teuvabiilin yhtenä toimipaikkana.

Aktiiviset kehittäjät: Teuvan kunta

Lisätietoja:

[Nuorisotilasta Muorisotila](#)

KOHTAAMISPAIKKA KAHVILA MYLLYTUPA

KESKI-POHJANMAA, Alaviirre (Lohtaja)

Kokkolassa Lohtajan pitäjän Alaviirteen kylän asukkaat jäivät ilman yhteistä kokoontumistilaa, kun kaupunki lakkautti kyläkoulun ja myi rakennuksen ulkopuolisille. Tilanne ratkesi, kun kylällä sijaitsevan vanhan ja jo käytöstä poistetun myllyn omistaja päätti luovuttaa sen tiloja kyläyhdistyksen käyttöön. Kyläyhdistys rakensi myllyyn kahvilatoimintaan soveltuvat tilat. Kyläyhdistyksen ylläpitämästä Myllykahvilasta on muodostunut kyläläisille tärkeä kokoontumispaikka.

Aktiiviset kehittäjät: Alaviirteen kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Alaviirteen kyläyhdistys ry](#)

KYLÄTALO "LAKIS AREENA"

ETELÄ-POHJANMAA, Lakaniemi, Pokela, Pyhälähti (Lappajärvi)

Lappajärvellä toimivan Lakaniemien, Pokelan ja Pyhälähden kylien yhteinen kyläseura on siirtänyt Martti Vainion rakennuttaman paviljongin Karstulan Lomakouherosta Lakeaharjun rinteeseen. Lakis Areenaksi ristitty rakennus toimii nykyään kylätalona ja erilaisten tapahtumien pitopaikkana.

Aktiiviset kehittäjät: Lakaniemi-Pokela-Pyhälähti Kyläseura ry

Lisätietoja:

[Lakaniemi-Pokela-Pyhälähti Kyläseura ry](#)

RIKKAVEEN KYLÄTALO

POHJOIS-KARJALA, Rikkaranta, Lähtevä, Kuminvaara (Outokumpu)

Outokummussa toimivan Rikkarannan, Lähtevän ja Kuminvaaran kylien yhteinen kyläyhdistys on vuokrannut vanhan autoituneen hirsitalon ja kunnostanut sen talkoilla kylätalokseen. Myös pihapiirin vanha kanala on kunnostettu olkipaalitaloksi Yhdysvalloista saadun inspiraation pohjalta. Alueelle on vapaa pääsy ja taloa esitellään tilauksesta vierailijoille.

Aktiiviset kehittäjät: Rikkaveen kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Rikkaveen kyläyhdistys ry](#)

LAVAMÄEN KYLÄTALO

VARSINAIS-SUOMI, Lavamäki (Rusko)

Lavamäen kylätalo on Ruskolle 1900-luvun alkupuolella rakennettu entinen rukoushuone, joka on saanut uuden käyttötarkoituksen Lavanmäen kyläyhdistyksen kylätalona sekä vuokrattavana juhla- ja kokoustilana. Kylätalo toimii monipuolisena yhteisöllisenä harrastus- ja kokoontumistilana. Tiloissa toimii ajoittain myös käsityömyymälä ja kahvila.

Aktiiviset kehittäjät: Lavamäen kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Lavamäen kyläyhdistys ry](http://Lavamäen.kyläyhdistys.ry)

VANHA ASEMA

VARSINAIS-SUOMI, Nousiainen

Nousiaisten Aliskulman kyläyhdistys on hankkinut entisen rautatieaseman omistukseensa ja remontoanut sen uuteen käyttöön tapahtuma- ja juhlatilaksi. Vanhaksi Asemaksi nimetyn rakennuksen tiloissa voidaan ympäri vuoden toteuttaa erilaisia 80–100 hengen tilaisuuksia. Alueella järjestetään myös markkinoita, tansseja, rantalentopalloturnauksia, pop up -ravintolatoimintaa ja museojunavierailuja.

Aktiiviset kehittäjät: Nousiaisten Aliskulman kyläyhdistys

Lisätietoja:

[Vanha Asema – Idyllistä tunnelmaa](http://Vanha.Asema-Idyllistä.tunnelmaa)

6.3 Verkosto- ja tapahtumainnovaatiot

YHTEISÖLLISET OPINTOPIIRIT

AHVENANMAA, Maarianhamina

Ahvenanmaan työväenyhdistys järjestää yhdistystalolla opintopiirejä, joissa kantava idea on yhdessä oppiminen. Oman opintopiirin voi perustaa vähintään kolme yli 13-vuotiasta jäsentä. Sisältöinä voivat olla esimerkiksi neulominen, lukeminen tai kirjoista keskustelu tai musiikin soittaminen. Opintopiirit ovat tapa tavata muita ja tutustua uusiin ihmisiin, vaihtaa kokemuksia sekä oppia lisää itseään kiinnostavista aiheista. Ryhmissä yhteisön jäsenet voivat tuoda esiin omia ideoitaan ja kehittää niitä eteenpäin yhdessä muiden jäsenten kanssa.

Aktiiviset kehittäjät: ABF-Åland arbetarnas bildningsförbund

Lisätietoja:

[ABF Åland](http://ABF.Åland)

NUORTEN VERKOSTOTAPAAMISET

POHJANMAA, Vaasa

Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla nuorisjärjestö SÖU on korvannut perinteistä kurssitoimintaa verkostotapaamisilla. Ideana on, että verkostotapaamisissa nuoret voivat asiantuntijoiden ohjauksessa vaihtaa kokemuksiaan ja tietoaan. Näin tuetaan nuorten vertaisoppimista ja edistetään samalla heidän mahdollisuuksiaan solmia uusia kontakteja.

Aktiiviset kehittäjät: SÖU Svenska Österbottens Ungdomsförbund

Lisätietoja:

[SÖU](#)

VERTAISPAJAT

KANTA-HÄME

Hämeessä on lähdetty kehittämään kylätaloja vertaispajatoiminnan kautta. Vertaispajoihin kutsutaan kylätalojen aktiiveja vaihtamaan kokemuksia ja työstämään omalle kylätalolle soveltuvaa miniliiketoimintasuunnitelmaa. Pajoissa kylätalojen aktiivit määrittelevät talojen käyttäjäkuntaa, arvioivat nykyistä toimintaa ja ideoivat uutta. Vertaispajoissa hyödynnetään palvelumuotoilun menetelmiä kylätoiminnan ja yhteisökehittämisen asiantuntijoiden ohjauksena. Vertaispajatoimintaa on pilotoitu maakunnallisen kyläyhdistyksen vetämässä Omalta kylältä Hämeessä -hankkeessa kaikkiaan 14 yhdistyksessä/kylätalolla.

Aktiiviset kehittäjät: Hämeen kylät ry, Omalta kylältä Hämeessä -hanke

Lisätietoja:

[Omalta kylältä Hämeessä – toimintamalleja ja työkaluja kyläpalveluiden kehittämiseen](#)

KYLÄYHDISTYKSEN JAOSTOT

KAINUU, Nakertaja-Hetteenmäki (Kajaani)

Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys on perustanut omat jaostot nuorille ja ”ikinuorille”. Tavoitteena on näin aktivoida eri ikäisiä osallistumaan kylän toimintaan. Jaostot laativat vuosittain toimintasuunnitelman ja budjetin ja organisoivat näin itse omaa toimintaansa. Kyläjaostojen kantavia toimintaperiaatteita ovat yhteinen tekeminen ja osallistumiseen kannustaminen. Toiminnan tavoitteena on saada ihmiset tuntemaan kuuluvansa yhteisöön ja tuottaa yhteisvoimin mielekästä tekemistä. Myös sukupolvien kohtaaminen on tärkeä toimintaperiaate, ja esimerkiksi iltapäiväkerholaiset ovat osallistuneet ”ikinuorten” teatterimatkoille.

Aktiiviset kehittäjät: Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys ry](#)

SUOMEN JA RUOTSIN VÄLISTEN KYLIEN JÄÄTIE JA YHTEISÖLLISET TALVITAPAHTUMAT

LAPPI, Pello, Kolari, Ruotsin puolen kylät

Pellon pohjoisosan kylät, Kolarin eteläosan kylät ja läheiset Ruotsin puolen kylät järjestävät yhdessä erilaisia suur tapahtumia. Tapahtumien priimusmoottorina toimii Pellon kunnan kuuden kyläyhteisön muodostama kyläseura Jokivartiset. Kylät ovat järjestäneet Tornionjoen jäällä suuria tapahtumia kuten Meän Hiihto, H-Pilkki ja We do it twice -uudenvuoden vastaanottajaiset. Yhteistyön tiivistymisessä merkittävässä roolissa on ollut kyliä yhdistävän jäätien rakentaminen. Osansa asiassa on ollut myös Suomen ja Ruotsin EU-jäsenyyksillä ja mahdollisuudella ylittää raja ilman, että tarvitsee kulkea tullin kautta.

Aktiiviset kehittäjät: Jokivartisten kyläseura ry

Lisätietoja:

[Jokivartisten kyläseura ry](#)

RAJAN, NAPAPIIRIN JA AIKAVYÖHYKKEEN YLITTÄVÄ UINTIKILPAILU

LAPPI, Pello

Pellon alueella toimiva Napapiirin kyläyhdistys on kyläläisistä ja vapaa-ajan asukkaista muodostuva yhteisö, joka pyrkii toiminnallaan luomaan yhteisöllisyyttä ja aktivoimaan kyläläisiä. Se tekee yhteistyötä paitsi muiden yhdistysten myös kylän ulkopuolisten yhteisöjen kuten naapurimaa Ruotsin Juoksengin kylän kanssa. Kylät ja yhdistykset järjestävät erilaisia yhteisöllisiä tapahtumia kuten kesäaikaan Swim the Arctic Circle -avovesiuintitapahtuman Tornionjoella, jossa ylitetään paitsi Suomen ja Ruotsin välinen raja myös napapiiri ja aikavyöhyke.

Aktiiviset kehittäjät: Napapiirin kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Napapiirin kyläyhdistys ry](#)

[Swim the Arctic Circle -uintitapahtuma](#)

LEINMÄEN KESÄTORI

VARSINAIS-SUOMI, Leinmäki (Laitila)

Leinmäellä Laitilassa toimii vireä kyläyhdistys, joka järjestää kesäaikaan perjantai-iltaisin kesätorin. Kesätorilla on ilmaiset myyntipaikat ja monipuolista ohjelmaa kuten musiikkia ja erilaisia kilpailuja. Kesätori kerää yleisöä myös kauempaa.

Aktiiviset kehittäjät: Leinmäen kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Leinmäen kyläyhdistys ry.](#)

6.4 Sosiaalista mediaa hyödyntävät innovaatiot

KYLÄYHTEISÖN WHATSAPP JA FACEBOOK -RYHMÄT

ETELÄ-KARJALA, Lassila (Ruokolahti)

Yhteisöllisyyttä ja yhteisölähtöistä kehittämistä vahvistetaan kylissä myös sosiaalisen median alustoja hyödyntämällä. Esimerkkinä tästä on Ruokolahdella Lassilan kyläläisten perustama WhatsApp -ryhmä, jossa kyläläiset keskustelevat arkisista asioista ja samalla vahvistavat ja herättelevät talkoohenkeä sekä naapuriavun perinteitä. Sosiaalisen median yhteisöalusta tarjoaa sekä virtuaalisen kohtaamispaikan ja foorumin yhteisille kohtaamisille että kanavan naapuriavun ja talkoiden koordinoinnille. Talkoilla on muun muassa kunnostettu Lassilan seurataloa yhdistysten käyttöön ja erilaisten yhteisöllisten tapahtumien kuten karaoketanssien pitopaikaksi. Vuonna 2018 perustetulla Lassilan Seuratalo ry:llä on myös omat Facebook-sivut yhteiselle keskustelulle ja tiedottamiselle.

Aktiiviset kehittäjät: Lassilan Seuratalo ry

Lisätietoja:

[Lassilan Seuratalo ry:n Facebook-sivut](#)

KYLÄYHTEISÖN KESKUSTELUFOORUMI

LAPPI, Pello

Kuuden kyläyhteisön muodostama Jokivartisten kyläseura Pellon kunnan pohjoisosassa ylläpitää sivuillaan Keskustelufoorumia. Foorumilla käydään keskusteluja muun muassa ajan-kohtaisista uutisista, kyläseuran asioista, tapahtumista sekä alueen hiihtoreitistöön ja kalastukseen liittyvistä kysymyksistä. Foorumin kautta voi seurata myös kylätalojen ja majoituspaikkojen varaustilannetta.

Aktiiviset kehittäjät: Jokivartisten kyläseura ry

Lisätietoja:

[Jokivartisten kyläseura / Keskustelufoorumi](#)

6.5 Jakamistaloutta edistävät innovaatiot

YHTEISKYYTIEN WHATSAPP-RYHMÄ

POHJOIS-KARJALA, Outokumpu

Kolmen kylän alueella toimiva Rikkaveen kyläyhdistys Outokummussa on perustanut WhatsApp-ryhmän helpottamaan kyläläisten liikkumista. WhatsApp-ryhmään liittyneet jäsenet voivat sopia kulkemista helpottavista kimppekyydeistä yhteisen keskustelualustan kautta.

Aktiiviset kehittäjät: Rikkaveen kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Rikkaveen kyläyhdistys ry](#)

YHTEISKÄYTTÖKONEET JA ASTIAT

SATAKUNTA, Sydänmaa (Eurajoki)

Sydänmaan pienviljelijä- ja kyläyhdistys on hankkinut erilaisia koneita ja tarvekaluja, joita kylän asukkaat voivat vuokrata omaan käyttöön. Yhteiskäyttöön on tarjolla muun muassa puutarhajyrsin, betonimylly, maaliruisku, aggregaatti sekä ruokailu- ja kahviastiasto. Ainoastaan klapikoneen käyttöoikeus rajoittuu yhdistyksen jäseniin. Yhdistykseltä pientä korvausta vastaan vuokrattavat koneet ja tarvikkeet mahdollistavat sen, ettei kaikkea tarvittavaa täydy hankkia itse.

Aktiiviset kehittäjät: Sydänmaan pienviljelijä- ja kyläyhdistys ry

Lisätietoja:

[Sydänmaa](#)

REKVISIITTAPANKKI

POHJANMAA, Vaasa

Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla toimiva nuorisoseura SÖU ylläpitää Facebook-ryhmää nimeltä Rekvisitabanken i Österbotten. Se toimii alustana teatteriharrastajille rekvisiitan hankkimiseen, vaihtamiseen ja jakamiseen. Periaatteena on, että olemassa olevaa rekvisiittaa voidaan jakaa sitä tarvitseville, jottei kaikkien tarvitse hankkia kaikkea itse. Facebook-ryhmässä yhteisön jäsenet voivat rekvisiitan lisäksi jakaa myös ideoitaan, pyytää apua ja luoda uusia kontakteja.

Aktiiviset kehittäjät: SÖU Svenska Österbottens Ungdomsförbund

Lisätietoja:

[SÖU Rekvisitabanken](#)

6.6 Yhteisöllistä kehittämistä tukevat rahoitusinnovaatiot

KIERRÄTYSKESKUS

KAINUU, Nakertaja-Hetteenmäki (Kajaani)

Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys hankkii merkittävän osan tuloistaan ylläpitämänsä kierrätyskeskustoiminnan kautta. Entrinki nimellä tunnettu kierrätyskeskus auttaa tarpeettoman tavaran kierrätyksessä ja on myös valtakunnallisesti merkittävä sähkö- ja elektroniikkaromun vastaanottokeskus. Kierrätystoiminnan ohella Entriki tuottaa myös sosiaalisen kuntoutuksen palveluja alueella. Tästä vastaavat kaksi Kajaanin kaupungin maksamalla työllisyshoitorahalla palkattua työntekijää. Kierrätyskeskuksessa työskentelee myös vapaaehtoisina jo eläköityneitä kyläläisiä, joille toiminta on sekä sosiaalisesti että arvopohjaisesti tärkeää. Oma varainhankinta on kyläyhdistykselle tärkeää, sillä se luo perustaa kylän muiden palvelujen ja toimintojen kehittämiseksi. Kierrätyskeskuksen toiminta on syntynyt vuonna 1993 toteutetun Kylät ja yhteisöt- hankkeen myötä.

Aktiiviset kehittäjät: Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistys

Lisätietoa:

[Kierrätyskeskus Entrinki](#)

OMATOIMIRAHA

PIRKANMAA, Lempäälä

Lempäälässä on jo yli 25 vuotta ollut käytössä Omatoimiraha, joka on kunnan pienille hankkeille myöntämä rahoitus. Rahoitusta voivat hakea asukas- ja kyläyhdistykset sekä erilaiset harrastajaryhmät ja muut rekisteröitymättömät ns. neljännen sektorin toimijat. Edellytyksenä rahan myöntämiselle on hankkeen toteuttamissuunnitelma sekä raportointi sen etenemisestä Myöntökriteereissä huomiota kiinnitetään myös kestävän kehityksen periaatteisiin sekä tasapuolisuuteen. Rahoitettuja kohteita ovat olleet muun muassa leikki puistot ja uimarannat. Omatoimirahan tarkoitus on olla mahdollisimman helposti haettava kevyen byrokratian rahoitusmuoto, ikään kuin Leader pienessä mittakaavassa. Myönnetty rahoitussumma on ollut vuositasolla 30.000–70.000 €.

Aktiiviset kehittäjät: Lempäälän kunnan maataloussihteeri

Lisätietoa:

[Lempäälä Omatoimiraha-avustus](#)

KUNTIEN VÄLIAIKAISRAHOITUS

LAPPI, Tornio, Ylitornio, Pello

Maaseudulla toimivat yhdistykset tekevät merkittävää paikallista kehittämistyötä yhdistäen hankerahoitusta ja vapaaehtoisten tekemää talkootyötä. Haasteena on, että kehittämissankkeiden keskeiset rahoittajat – Leader-ryhmät ja ELY-keskus, maksavat kulut takautuvasti toteutuneiden kustannusten mukaan. Tämä on haaste erityisesti pienille ja vähävaraisille paikallisyhdistyksille. Monin paikoin kunnat ovatkin lähteneet tukemaan paikallista kehittämistyötä myöntämällä paikallisille yhdistyksille väliaikaisrahoitusta virallisiin maksatuspäätöksiin asti. Näin toimitaan muun muassa Outokaira tuottamhan Tornion, Ylitornion ja Pellon Leader-alueella. Suomen Kylät ry on esittänyt kunnille myös valtakunnallisen vetoomuksen väliaikaisrahoituksen järjestämiseksi paikallista kehittämistä edistäville hanketoimijoille kuten kyläyhdistyksille.

Aktiiviset kehittäjät: Outokaira tuottamhan ry, Suomen Kylät ry

Lisätietoja:

[Outokaira tuottamhan ry](#)

[Suomen Kylät ry:n vetoomus kunnille väliaikaisrahoituksen järjestämiseksi paikallista kehittämistä edistäville hankkeille](#)

NUORISO LEADER

POHJOIS-POHJANMAA, KESKI-SUOMI

Nuoriso Leader on vuodesta 2010 toiminut rahoitusväline nuorten omien projektien toteuttamiseen. Käyttökohteita voivat olla esimerkiksi tapahtumien järjestäminen, harrastusvälineiden hankkiminen tai yrityksen perustaminen. Ideana on, että nuoret suunnittelevat, toteuttavat ja raportoivat hankkeen itse. Rahoitus on tarkoitettu 13–25-vuotiaille nuorille. Sitä on mahdollista hakea vähintään kolmen hengen ryhmässä tai nuori yrittäjä voi myös hakea rahoitusta yksin. Nuoriso Leader-hankkeilla on toteutettu muun muassa nuorten kesäkahviloita ja erilaisia tapahtumia. Nuoriso Leaderista on kehittynyt nuoria maaseudun kehittämistoimintaan mukaan aktivoivaa nuorisotoimintaa. Alun perin Nuoriso Leader -toiminta on kehitetty Rieska-Leaderin ja Keskipiste-Leaderin toimesta. Nykyisellään sitä on jo usealla Leader-alueella, joista kukin toteuttaa toimintaa paikallisesti omaan alueeseen sopivalla tavalla. Aktiiviset kehittäjät: Rieska-Leader ry, Keskipiste ry

Lisätietoja:

[Nuoriso Leader](#)

7 PAIKALLISTA TYÖLLISYYTTÄ JA ELINKEINOJA KEHITTÄVÄT INNOVAATIOT

Paikallista työllisyyttä ja elinkeinoja vahvistavat innovaatiot voidaan karkeasti jakaa kolmeen eri ryhmään. Ensimmäisen muodostavat työllistymismahdollisuuksia ja työkykyä edistävät innovaatiot. Toinen merkittävä ryhmä ovat matkailuelinkeinoja kehittävät innovaatiot. Näihin sisältyvät sekä erilaisten luonto- ja hyvinvointimatkailupakettien kehittäminen että kestävän matkailun edistäminen. Kolmantena ryhmänä ovat elintarviketuotantoon liittyvät innovaatiot, kuten ”REKO-lähipuokaryhmät”, jotka mahdollistavat maataloustuotteiden suoramyyntin viljelijöiltä kuluttajille. Useimmat kehitetyistä yritystoimintamalleista rakentuvat maaseudun perinteisten vahvuuksien ja toimeentulolähteiden - luontoympäristö, maatalous ja paikalliskulttuuri – ympärille.

7.1 Työllisyyttä ja työkykyä edistävät innovaatiot

VARHAISEN VÄLITTÄMISEN TOIMINTAMALLI KOKO SUOMI

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melan kehittämällä Varhaisen välittämisen toimintamallilla pyritään tarttumaan ajoissa maatalousyrittäjien työkykyyn ja jaksamiseen liittyviin ongelmiin. Pyrkimyksenä on tukea ja auttaa silloin, kun työntekijän jaksaminen tai terveys alkavat heikentyä. Tavoitteena on, että muut ihmiset rohkaistuisivat ottamaan asian puheeksi huomattessaan läheisensä jaksamisessa tai työkyvyssä ongelmia ja ohjaisivat hänet tarvittavan avun piiriin. Puheeksiottaja voi olla kuka tahansa: perheenjäsen, naapuri, toinen maatalousyrittäjä tai tilalla vieraileva henkilö kuten lomittaja, maatalousneuvoja tai eläinlääkäri. Mallin keskiössä on välittäminen ja huolenpito toinen toisista. Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela järjestää maakunnallisia koulutuksia, joissa sekä maatalousyrittäjille että heidän sidosryhmilleen kerrotaan varhaisen välittämisen mallista ja ohjataan sen käyttöönottoon. Koulutusten myötä rakennetaan myös varhaisen välittämisen maakunnallisia verkostoja.

Aktiiviset kehittäjät: Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela

Lisätietoja:

[Varhaisen välittämisen toimintamalli Mela](#)

TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN PARANTAMINEN LUONTOLÄHTÖISILLÄ MENETELMILLÄ ETELÄ-SAVO, Savonlinna

Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista osallisuutta pyritään Etelä-Savossa tukemaan ja parantamaan luontolähtöisillä menetelmillä. Toiminta suunnitellaan yhdessä asiakkaan kanssa siten, että se sopii myös henkilöille, joiden toimintakyvyssä on fyysisistä tai psyykkisistä rajoitteita. Henkilökohtaisesti räätälöidyllä toiminnalla

vahvistetaan asiakkaan toimintakykyä, sosiaalisia taitoja, itsetuntoa sekä arjen hallinnan keinoja, ja autetaan häntä näin etenemään omalla työpolullaan. Toimintamallia toteutetaan yhteistyössä Savonlinnan kaupungin työllisyyspalvelujen, kolmannen sektorin toimijoiden sekä paikallisten Green Care yrittäjien kanssa. Green Care -toiminta tarjoaa laajan valikoiman erilaisia toimintamuotoja – ja malleja, joista jokaiselle kuntoutujalle on mahdollista löytää juuri hänen tarpeisiinsa vastaava vaihtoehto.

Aktiiviset kehittäjät: Piällysmies ry / Vihreä Telakka -hanke

Lisätietoja:

[Piällysmies ry / Vihreä Telakka](#)

NUORTEN TYÖLLISYYSMÄHDOLLISUUKSIEN KEHITTÄMINEN

KESKI-SUOMI, Konnevesi

Valtakunnallinen 4H-liitto sekä sen paikallisyhdistykset edistävät sesti ja paikallisesti toimiva 4H-yhdistys edistää nuorten työllistymismahdollisuuksia niin perustoimintansa kuin paitsi yhdistyksen perustoiminnan myös erilaisten hankkeiden kautta. Konnevedellä nNuorten työllistymistä omalle kotiseudulle on tuettu muun muassa Konnevedellä toteutetun YEP! -hankkeen kautta. Sen puitteissa nuoret ovat päässeet tutustumaantamalla nuoria paikallisten yritysten ja työpaikkojennantajien, kuten maatilatojen ja pelastuslaitos, ksen toimintaan. Nuorille on järjestetty myös erilaisia Duunari -kursseja, joiden kautta henuoret ovat kartuttaneet työssä tarvittavia perusvalmiuksia.

Aktiiviset kehittäjät: Konneveden 4H -yhdistys

Lisätietoja:

[4H Konnevesi](#)

7.2 Matkailuelinkeinoja kehittävät innovaatiot

LUONTOMATKAILUA YRITYSYHTEISTYÖLLÄ

KESKI-SUOMI, Konnevesi

Keski-Suomessa Konnevedellä matkailualan yritykset kehittävät yhdessä erilaisia matkailupaketteja erityisesti Aasiasta tuleville matkailijoille. Erilaisiin palveluihin, kuten erä- ja kalastusohjelmopalvelut, matkanjärjestäminen ja eräruokapalvelut, erikoistuneet yritykset täydentävät toinen toisiaan. Matkailupakettien kehittämistä koordinoi kolmen paikallisen yrityksen perustama Kansainvälistyvä Konnevesi -yritysryhmä.

Aktiiviset kehittäjät: Ääneseudun Kehitys Oy / Kansainvälistyvä Konnevesi -yritysryhmä

Lisätietoja:

[Kansainvälistyvä Konnevesi -yritysryhmä](#) (YouTube -video)

HYVINVOINTIMATKAILUA YRITYSYHTEISTYÖLLÄ

KESKI-SUOMI, Toivakka

2500 asukkaan Toivakka haluaa nousta maailmankartalle hyvinvointikylänä. Alueen pienyrittäjät ovat perustaneet paikallisen hyvinvointimatkailun edistämiseksi Pure Toivakka -verkoston. Uudenlaisella yritysyhteistyöllä luodaan elämysmatkailupaketteja niin kotimaisille kuin ulkolaisille matkailijoille. Asiakkaiden toiveiden mukaan räätälöivät paketit voivat sisältää esimerkiksi hemmottelua, elämyksiä, kulttuuria sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluja. Pure Toivakkaa hallinnoi Toivakan yrittäjähdistys ry.

Aktiiviset kehittäjät: Toivakan Yrittäjät ry

Lisätietoja:

[Pure Toivakka -verkoston Facebook-sivut](#)

LUONTOLIIKUNTAPAIKKA YMPÄRIVUOTISEKSI KESTÄVÄKSI MATKAKOHTEEKSI

LAPPI, Ritavaara (Pello)

Pellon Ritavaaran aluetta on kestävän kehityksen periaatteita noudattaen kehitetty matalan kynnyksen luontoliikuntapaikaksi sekä ympärivuotiseksi matkakohteksi. Ritavalkeaksi nimityksen kokonaisuuden kehittämistyössä on ollut mukana useita eri toimijoita. Maastopyöräreittien rakentamisessa on hyödynnetty pääosin jo olemassa olevia reittejä sekä aikojen kuluessa muotoutuneita polkuja. Näin toiminnan luontovaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Koira- ja kelkkasafareille otetaan mukaan vain rajallinen määrä ihmisiä. Leader-rahoitteen Liikuthaan luonnossa -hankkeen tuella alueelle on hankittu muun muassa SUP-lautoja, sähköpyöriä ja kajakkeja. Ritavalkea ei tähtää suuren kokoluokan matkailukeskukseksi, vaan toiminta halutaan pitää pienikokoisena ja tunnelma rauhallisena.

Aktiiviset kehittäjät: Pellon kunta

Lisätietoja:

[Luonto kutsuu liikkumaan Pellossa](#)

7.3 Lähiruokamarkkinoita edistävät innovaatiot

REKO – LÄHIRUUAN MYYNTI- JA JAKELUMALLI

KOKO SUOMI (ALKUJAAN POHJANMAA)

Lähiruoan myynti- ja jakelumalli REKO (Rejäl konsumtion – Reilua kuluttamista) yhdistää kuluttajat ja lähiruokatuottajat ilman välikäsiä. REKO-renkaat on konsepti, jossa tuottajat myyvät tuotteitaan suoraan asiakkaille ilman byrokratiaa tai pitkiä kuljetuksia. Paikalliset REKO-renkaat toimivat omina Facebook-ryhminä, joissa myynti ja tilaukset tapahtuvat. Ostaja hakee ennakkoon tilaamansa tuotteet suoraan tuottajalta ruuanjakotilaisuudessa. REKO-

lähiruokarenkaita on ympäri Suomea, mutta alkujaan mallin on kehittänyt luomuviljelijä Thomas Snellman Pedersörestä. REKO-renkaita on toiminut jo vuodesta 2013 asti.

Aktiiviset kehittäjät: luomuviljelijä Thomas Snellman, Pedersöre

Lisätietoja:

[Mikä REKO on?](#)

[REKO - Reilua kulutusta jo vuodesta 2013](#)

HAUHON HERKKUJEN YÖ

KANTA-HÄME, Hauho (Hämeenlinna)

Hauhon Herkkujen yö on hauholaisten ravintoloiden yhteinen ruokatapahtuma, jossa sekä paikalliset asukkaat että matkailijat voivat tutustua hauholaisten ravintoloiden tarjontaan. Herkkujen yönä kaikki hauholaiset ravintolat ovat avoinna iltamyöhään. Ruuan lomassa asiakkaat saavat nauttia myös elävästä musiikista. Heinäkuun toisena perjantaina vietettävä Herkkujen yö on hauholainen variaatio taiteiden yöstä. Ensimmäisen kerran tapahtuma järjestettiin vuonna 2000.

Aktiiviset kehittäjät: Hauholaiset ravintola-alan yrittäjät

Lisätietoja:

[Hauho - Matkailu ja tapahtumat](#)

8 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Maaseudun sosiaaliset innovaatiot ovat laaja variaatio erilaisia palveluja, osallisuutta, infrastruktuuria, yhteisöllisyyttä ja elinkeinoja kehittäviä uusia ideoita sekä yhteistyön muotoja. Maaseudun sosiaalisten innovaatioiden käynnistäjinä ja "vettoreina" ovat lähes poikkeuksetta olleet kyläyhteisöt, erityisesti kyläyhdistykset. Useimmat edellä kuvatuista innovaatioista sijoittuvat fyysisesti kyliin tai entiskuntiin eli pitäjiin. Tämä osaltaan kertoo hyvinvointivaltion etäännyneen maaseudun paikallisyhteisöistä, ja kuinka maaseudun sosiaaliset innovaatiot ovat syntyneet usein paikkaamaan hyvinvointivaltion ja julkisten palvelujen vetäytymisestä syntyneitä aukkoja. Toisaalta maaseudun sosiaalisten innovaatioiden syntymiseen vaikuttavat myös aktiivisen kansalaisuuden politiikka sekä kansalaisyhteiskunnan ja yhteisöjen aktiivisempi rooli maaseudun paikallisessa kehittämisessä. Niin julkisen kuin kansalaisyhteiskunnan puolelta korostuvat myös pyrkimykset rakentaa ja tiivistää keskinäistä yhteistyötä ja kumppanuutta.

Innovaatioiden rahoittajina sekä uudenlaisten ideoiden välittäjinä ja toteutuksen kumppaneina kunnilla ja Leader-toimintaryhmillä on puolestaan ollut keskeinen rooli. Maaseudun sosiaalisten innovaatioiden näkökulmasta Leader-toimintaryhmät näyttävätkin tärkeinä paitsi kanssakulkijoita myös eräänlaisina valmentajina ja kannustajina.

Innovaatioiden kehittäjät näkevät kuntayhteistyön toimivan pääosiltaan hyvin. Sen sijaan yhteistyön ja kumppanuuden rakentaminen suhteessa sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioihin koetaan vaikeana. Tämä on asia, johon on syytä kiinnittää huomiota osana hyvinvointialueiden sekä julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan yhdyspintatyön kehittämistä.

LÄHTEET

- Brandsen, T., Evers, A., Cattacin, S., & Zimmer, A. (2016) Social Innovation: A Sympathetic and Critical Interpretation. In book Brandsen, T, Cattacin, S., Evers, A. & Zimmer, A. (eds.), *Social Innovations in the Urban Context*, pp. 3–18. Cham: Springer International Publishing.
- Bock, B.B. (2016) Rural Marginalisation and the Role of Social Innovation; A Turn Towards Nexogenous Development and Rural Reconnection. *Sociologia Ruralis*, Vol 56 (4), pp. 552–573. doi: 0.1111/soru.12119.
- Bosworth, G., Rizzo, f., Marquardt, D., Strijker, D., Haartsen, T., & Thuesen A.A. (2016) Identifying social innovations in European local rural development initiatives, *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 29:4, 442-461.
- Evers, A., Ewert, B. & Brandsen, T. (eds.) (2014) *Social innovations for social cohesion. Transnational patterns and approaches from 20 European cities*. Giessen, Nijmegen: Wilco Project. <http://hdl.handle.net/2066/127760>
- Raisio H. (2010) "The Public as Policy Expert: Deliberative Democracy in the Context of Finnish Health Care Reforms and Policies", *Journal of Public Deliberation* 6(2). doi: <https://doi.org/10.16997/jdd.111>
- Häikiö L, Fraise, L, Adam, S., Jolanki, O., & Knutagård, M. (2017) The Janus face of social innovation in local welfare initiatives. In book Martinelli, F., Anttonen, A. & Mätzke, M. (eds.), *Social Services Disrupted: Changes, Challenges and Policy Implications for Europe in Times of Austerity*, pp. 281–301. Cheltenham: Edward Elgar. doi:10.4337/9781786432117.00024.

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

